

កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ និងពិធីសារបន្ថែម

អង្គការសហប្រជាជាតិ
សិទ្ធិមនុស្ស

ក្រសួងព័ត៌មានសាធារណៈ និងទំនាក់ទំនងសាធារណៈ - ក្រសួងយុត្តិធម៌

កតិកាសញ្ញានៃស្ថាប័ន

ស្តីពី

សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ

និងពិធីសារបន្ថែម

ខែតុលា ២០០៩

រូបភាពក្របដោយការិយាល័យឧត្តមស្នងការទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា

កូនស្មៅរំភៅនេះ គឺជាការបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
ការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិ
ទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស
ការិយាល័យប្រចាំនៅកម្ពុជា

អង្គការសហប្រជាជាតិ
សិទ្ធិមនុស្ស

អាសយដ្ឋាន: ផ្លូវជាតិលេខ ៦ ភ្នំពេញ - ទូរស័ព្ទ: ២៣៧៧៧៧

មាតិការឿង

- ១- សេចក្តីផ្តើម ទំព័រទី៧
- ២- កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយ ទំព័រទី១៥
- ៣- ពិធីសារបន្ថែមទី១លើកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ
និងសិទ្ធិនយោបាយ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលយកនីតិវិធីបណ្តឹងបុគ្គល ទំព័រទី៤៩
- ៤- ពិធីសារបន្ថែមទី១លើកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិង
សិទ្ធិនយោបាយពាក់ព័ន្ធនឹងការលប់បំបាត់ទោសប្រហារជីវិត ទំព័រទី៥៥

០៩០៩០៩ * ២០២០២០

សញ្ញាអន្តរជាតិ
ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ
និងពិធីសារបន្ថែម

សេចក្តីផ្តើម

មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ បានអនុម័តកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ កាលពីថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៦ ហើយចូលជាធរមានតាមច្បាប់អន្តរជាតិ កាលពីថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។

កតិកាសញ្ញានេះ គឺជាសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិមួយ ក្នុងចំណោមសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិពីរ ដែលត្រូវបានប្រារព្ធឡើង ដើម្បីផ្តល់អានុភាពតាមផ្លូវច្បាប់ដល់សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ឆ្នាំ១៩៤៨។ ចេតនាដើម គឺចង់ប្រារព្ធសន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សតែមួយប៉ុណ្ណោះ ក៏ប៉ុន្តែដោយសារតែនិន្នាការនយោបាយខុសគ្នាក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិនាពេលនោះ ទើបដំណោះស្រាយដែលអាចចេញរួច គឺការព្រមព្រៀងគ្នាប្រារព្ធសន្ធិសញ្ញាចំនួនពីរស្របគ្នា។ ហេតុដូច្នោះ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ គឺជាកញ្ចក់ឆ្លុះជាមួយនឹងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌។ ឯកសារទាំងពីរនេះ ធ្វើតាមទម្រង់ដូចគ្នា និងមានបទបញ្ញត្តិរួមដូចគ្នាជាច្រើន។ កតិកាសញ្ញាទាំងពីរនេះ បូករួមនឹងសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សជារឿយៗ ត្រូវបានហៅថា “ធម្មនុញ្ញអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស”។

ដោយមិនគិតពី ការបែងចែកសិទ្ធិមនុស្សជាពីរកតិកាសញ្ញា ដាច់ពីគ្នា និងការអនុម័តជាបន្តបន្ទាប់នូវសន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ដែលគ្របដណ្តប់លើវិស័យផ្សេងៗគ្នា អង្គការសហប្រជាជាតិ តែងតែបានសង្កត់ធ្ងន់លើពាក្យសកលភាព ភាពទាក់ទងគ្នា និងភាពពុំលាក់អាស្រ័យ នៃសិទ្ធិមនុស្ស

ទាំងអស់។ និយាយម្យ៉ាងទៀត សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ មិនសំខាន់ ជាងសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ហើយសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និង វប្បធម៌ ក៏មិនសំខាន់ជាងសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយដែរ។ មនុស្សទាំង អស់ មានសិទ្ធិទទួលបានសិទ្ធិមនុស្សទាំងអស់ស្មើគ្នា។

ទំនាក់ទំនងស្តីពីរដ្ឋាភិបាលសិទ្ធិទាំងពីរប្រភេទនេះ នៅពេលខ្លះ មាន លក្ខណៈច្បាស់លាស់ណាស់៖ ទាំងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និង សិទ្ធិនយោបាយ ទាំងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និង វប្បធម៌ មានបញ្ញត្តិពីសិទ្ធិស្វ័យសំរេច ការមិនរើសអើង និងសមភាព ព្រមទាំង សិទ្ធិ សហជីព និងការការពារគ្រួសារ។

តើមានគោលការណ៍អ្វីខ្លះដែលជួយក្នុងការអនុវត្តកតិកាសញ្ញានេះ?

ពីរផ្នែកដំបូងនៃកតិកាសញ្ញានេះ បង្កើតគោលការណ៍ទូទៅដែលតាម រយៈបទបញ្ញត្តក្នុងផ្នែកទាំងពីរនេះ សិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ត្រូវបាន ការពារ។ គោលការណ៍ទាំងនេះមាន៖

- សិទ្ធិស្វ័យសំរេចរបស់ប្រជាជនទាំងអស់ ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសំរេចពីឋានៈ នយោបាយរបស់ខ្លួន ដោយសេរី និងដើម្បីចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋ កិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌។ (មាត្រា១)
- គោលការណ៍នៃការមិនរើសអើង(មាត្រា២) ក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិ តាម កតិកាសញ្ញានេះ។ និង
- គោលការណ៍សមភាពរវាងបុរស និងស្ត្រី(មាត្រា៣) ក្នុងការអនុវត្ត សិទ្ធិទាំងនេះ។

សិទ្ធិភាគច្រើននៅក្នុងអនុសញ្ញានេះ គឺជាសិទ្ធិដាច់ខាត ហើយត្រូវ តែអនុវត្តភ្លាម និងទាំងស្រុង ខណៈដែលសិទ្ធិទាំងនេះ ចូលជាធរមាន។ ជា

ឧទាហរណ៍៖ ការទទួលយកបំរាមនៃអំពើទារុណកម្ម មានន័យថា រាល់ទារុណកម្ម ត្រូវតែបញ្ចប់ ដោយគ្មានលេសអ្វីទាំងអស់។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងកាលៈទេសៈកំណត់មួយចំនួនតូច រដ្ឋអាចព្យួរសិទ្ធិទាំងនេះ ឲ្យផុតពីកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន តាមកតិកាសញ្ញានេះជាបណ្តោះអាសន្នបាន ដូចជា៖ ក្នុងពេលមានគ្រាអាសន្នជាទូទៅ គំរាមកំហែងដល់អាយុជីវិតជាតិ រដ្ឋអាចចាត់វិធានការនានាដែលតម្រូវចាំបាច់បំផុត ដើម្បីដោះស្រាយការគំរាមកំហែងនោះ។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ កាតព្វកិច្ចនៃការមិនរើសអើង និងសិទ្ធិសំខាន់ៗមួយចំនួនទៀត រួមមានសិទ្ធិមានជីវិត សេរីភាពរួចចាកផុតពីការធ្វើទារុណកម្ម និងទាសភាព សេរីភាពខាងមនសិការ និងសាសនា ព្រមទាំងកិច្ចធានាការពារតាមផ្លូវច្បាប់មួយចំនួន ត្រូវបានចាត់ទុកថា *មិនអាចព្យួរជាបណ្តោះអាសន្ន* បានទេ មានន័យថា រដ្ឋមិនដែលអាចព្យួរសិទ្ធិទាំងនេះជាបណ្តោះអាសន្ន បានទេ ទោះជាស្ថិតក្នុងកាលៈទេសៈ រដ្ឋប្រកាសស្ថានភាពគ្រាអាសន្នក៏ដោយ។

តើមានសិទ្ធិអ្វីខ្លះចែងនៅក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ ?

ផ្នែកទី៣ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ចែងពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយសំខាន់ៗ ដែលមនុស្សម្នាក់ៗ ត្រូវទទួលបាន។ សិទ្ធិទាំងនេះរួមមាន៖

- សិទ្ធិមានជីវិត(មាត្រា៦) រួមមានគោលការណ៍ណែនាំពីពេលវេលា និងរបៀបនៃការដាក់ទោសប្រហារជីវិត។
- សេរីភាពរួចផុតពីការធ្វើទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្ត ឬទណ្ឌកម្មដទៃទៀត ដែលយោរយៅ អមនុស្សធម៌ និងបន្តោកបន្ទាប(មាត្រា៧) ព្រមទាំងសេរីភាពរួចផុតពី ទាសភាព ភាពជាខ្ញុំកញ្ជះគេ និងការងារដោយបង្ខំ (មាត្រា៨)។
- សិទ្ធិមានសេរីភាពនិងសន្តិសុខបុគ្គល រួមមានសេរីភាពរួចផុតពីការចាប់ខ្លួនតាមទំនើង

ចិត្ត និងសិទ្ធិការពារមួយចំនួន ក្នុងកំឡុងពេលនៃការចាប់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការដាក់ពន្ធនាគារតាមផ្លូវច្បាប់ (មាត្រា៩-១០ និង១១)។

- សេរីភាពនៃការដើរហើរ រួមមានសិទ្ធិចាកចេញពីប្រទេសណាមួយ(មាត្រា១២) និងសិទ្ធិរបស់ជនបរទេស ទទួលបាននីតិវិធីត្រឹមត្រូវ មុននឹងត្រូវបណ្តេញចេញពីប្រទេសណាមួយ (មាត្រា១៣)។
- សិទ្ធិទទួលបាន នាពេលវេលាដោះមុខច្បាប់ និងតុលាការ និងសិទ្ធិទទួលបានសវនាការប្រកបដោយនាពេលវេលាគ្រឹះធម៌ជាមូលដ្ឋាន រួមមាន ការសន្មត់ជាមុនថាគ្មានទោស សិទ្ធិទទួលបានសវនាការមួយប្រកបដោយភាពយុត្តិធម៌ពីតុលាការ មួយឯករាជ្យ សិទ្ធិការពារខ្លួន សិទ្ធិមានមេធាវី និងសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ (មាត្រា២៦ មាត្រា១៤ និងមាត្រា១៥)។
- សិទ្ធិក្នុងការទទួលស្គាល់ថាជា មនុស្សនៅចំពោះមុខច្បាប់ (មាត្រា១៦)។
- សិទ្ធិមានជីវិតឯកជន និងទទួលបានការការពារពីការវាយប្រហារលើកិត្តិយស ឬកិត្តសំណួររបស់ខ្លួន(មាត្រា១៧)។
- សេរីភាពនៃគំនិត មនសិការ និងសាសនា(មាត្រា១៨) សេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ និងឃោសនា(មាត្រា១៩) តែត្រូវបានហាមឃាត់ ចំពោះការយោសនាឲ្យមានសង្គ្រាម និងការតស៊ូមតិឲ្យមានការស្តាប់ជាតិ ពូជសាសន៍ ឬសាសនា (មាត្រា២០)។
- សិទ្ធិជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី (មាត្រា២១) ជូនកាលហៅថា សេរីភាពនៃការជួបប្រជុំ ព្រមទាំងសេរីភាពសមាគម រួមទាំងសិទ្ធិបង្កើត និងចូលរួមសហជីព (មាត្រា២២)
- សិទ្ធិរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងបង្កើតគ្រួសារមួយ(មាត្រា២៣) និងការការពារសិទ្ធិកុមារ(មាត្រា២៤)

- សិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ រួមមាន សិទ្ធិបោះឆ្នោត សិទ្ធិឈរឈ្មោះឲ្យគេបោះឆ្នោត និងសិទ្ធិចូលរួមក្នុងកិច្ចការសាធារណៈ(មាត្រា២៥) និង
- សិទ្ធិរបស់ជនភាគតិច (មាត្រា២៧)

តើកតិកាសញ្ញានេះអនុវត្តយ៉ាងដូចម្តេចនៅកម្ពុជា?

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានក្លាយជាជនរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ កាលពីថ្ងៃទី២៦ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩២។ មាត្រា៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ធានាការពារអនុសញ្ញានេះ ថាជាផ្នែកមួយនៃច្បាប់កម្ពុជា ហើយមាត្រា៥១ទៀត គូសបញ្ជាក់ឡើងវិញពីការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់កម្ពុជាក្នុងការធានាថា ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់ អាចអាស្រ័យនូវសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយរបស់ពួកគេ តាមវិសាលភាពពេញលេញបំផុតតាមតែអាចធ្វើបាន៖ សេចក្តីប្រកាសនៃសិទ្ធិក្នុងជំពូកទី៣នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ រួមមានការការពារអាយុជីវិតសន្តិសុខ និងសេរីភាព(មាត្រា៣២) សិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ(មាត្រា៣៤ មាត្រា៣៥ និងមាត្រា៤២) សិទ្ធិបង្កើតសហជីព(មាត្រា៣៦) ការធានាការពារតាមផ្លូវច្បាប់ជាមូលដ្ឋានចំពោះការចាប់ខ្លួន និងការឃុំខ្លួន(មាត្រា៣៨) សេរីភាពក្នុងការដើរហើរ(មាត្រា៤០) សេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ(មាត្រា៤១) សេរីភាពខាងសាសនា(មាត្រា៤៣)។ ឯករាជ្យភាពតុលាការ ត្រូវបានធានាការពារ នៅក្នុងជំពូកទី១១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។

ក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន កាលពីថ្ងៃទី១០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៧ ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញបានគូសបញ្ជាក់ឡើងវិញថា សន្និសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ រួមទាំង កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ គឺជាផ្នែកមួយនៃច្បាប់ជាតិកម្ពុជា ដោយសារតែសន្និសញ្ញាទាំងនេះ ត្រូវបានការពារដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ហើយជាផលវិបាក ចៅក្រមត្រូវតែគោរពតាមឲ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួននូវបទបញ្ញត្តិនៃសន្និសញ្ញាទាំងនេះ នៅពេលដែលខ្លួនធ្វើការបកស្រាយច្បាប់ និងធ្វើសេចក្តីសម្រេច។

គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស

នៅពេលដែលរដ្ឋមួយ បានក្លាយជាភាគីនៃកតិកាសញ្ញា រដ្ឋនោះត្រូវ ជាប់កាតព្វកិច្ចតាមផ្លូវច្បាប់ ពីការប្តេជ្ញាចិត្ត ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន និង ចំពោះសហគមន៍អន្តរជាតិ ក្នុងការអនុវត្តន៍បទបញ្ញត្តិនៃសន្ធិសញ្ញានេះ ដើម្បី លើកស្ទួយ និងការពារសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយរបស់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់ រូបនៅក្នុងប្រទេស។ ការប្តេជ្ញាចិត្តនេះ តម្រូវឲ្យមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងបន្តទៀត ពីរដ្ឋាភិបាល។

ដើម្បីជួយរដ្ឋភាគីក្នុងការបំពេញបាននូវការប្តេជ្ញាចិត្តនេះ កតិកាសញ្ញា បានបង្កើតគណៈកម្មាធិការអន្តរជាតិមួយ ដែលមានសុទ្ធតែអង្គការជំនាញការងារ រាជ្យ ហើយត្រូវបានស្គាល់ជាទូទៅថា គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ដើម្បីឃ្នាំ មើលការរីកចម្រើន និងផ្តល់ប្រឹក្សាយោបល់ទៀងទាត់ដល់រដ្ឋភាគី។ រដ្ឋភាគីទាំង អស់ ត្រូវបានតម្រូវឲ្យរាយការណ៍ជាទៀងទាត់ ទៅគណៈកម្មាធិការនេះ ពីការ ចាត់វិធានការរបស់ខ្លួន ដើម្បីអនុវត្តកតិកាសញ្ញានេះ។ បន្ទាប់មក របាយការណ៍ ទាំងនេះ ត្រូវបានយកមកពិភាក្សាជាមួយរដ្ឋាភិបាលសាមី រួចទើបផ្តល់អនុ- សាសន៍ដល់រដ្ឋនោះ។

កម្ពុជា បានដាក់របាយការណ៍ដំបូងរបស់ខ្លួន ជូនអង្គការសហប្រជា ជាតិ កាលពីឆ្នាំ១៩៩៨ ហើយគណៈកម្មាធិការ បានយករបាយការណ៍នោះមក ធ្វើការពិនិត្យ នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៩។ របាយការណ៍តាមកាលកំណត់បន្ទាប់ ត្រូវបានហួសកាលកំណត់ជាយូរមកហើយ តាំងពីឆ្នាំ២០០២ម៉្លេះ។

យន្តការត្រួតពិនិត្យបន្ថែម ក្នុងពិធីសារបន្ថែមទី១ លើកតិកាសញ្ញាស្តីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ

នៅពេលដែល មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ បានអនុម័ត កតិកាសញ្ញានេះ កាលពីឆ្នាំ១៩៦៦ មហាសន្និបាតនេះ ក៏បានអនុម័តពិធីសារ

បន្ថែមមួយដែរ ដែលផ្តល់ឲ្យរដ្ឋភាគីជ្រើសរើស ដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស នៅហ្សឺណែវ ពិនិត្យពិចារណាលើបណ្តឹងពីឯកត្តបុគ្គល ដែលអះអាងថា សិទ្ធិរបស់គេត្រូវបានរំលោភបំពាន។ គណៈកម្មាធិការ អាចទទួលបណ្តឹងបែបនេះបាន តែពីបណ្តាប្រទេសណាដែលបានជ្រើសរើសផ្តល់សច្ចាប័នលើពិធីសារនេះប៉ុណ្ណោះ ហើយអាចពិនិត្យបណ្តឹង តែនៅពេលណា បណ្តឹងនោះបំពេញបាននូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យមួយចំនួន៖ ជាពិសេស បណ្តឹងនេះ អាចយកមកពិនិត្យ បានលុះត្រាតែ ឯកត្តបុគ្គលនោះ បានប្រើប្រាស់អស់ដំណោះស្រាយក្នុងស្រុកទៅហើយ។

ប្រទេសកម្ពុជា បានចុះហត្ថលេខាលើពិធីសារបន្ថែមនេះ កាលពីថ្ងៃទី ២៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៤ ក៏ប៉ុន្តែនៅមិនទាន់បានផ្តល់សច្ចាប័ននៅឡើយទេ។ ការចុះហត្ថលេខាលើសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ ប្រាប់ដល់សហគមន៍អន្តរជាតិថា រដ្ឋនោះ មានបំណងនឹងផ្តល់សច្ចាប័នពេញលេញភ្លាម នៅពេលដែលនីតិវិធីផ្តល់សច្ចាប័នក្នុងស្រុក ត្រូវបានបំពេញរួចរាល់។

កាតព្វកិច្ចជ្រើសរើសបន្ថែម តាមពិធីសារបន្ថែមទី២ ស្តីពីការលប់ចោលទោសប្រហារជីវិត

មាត្រា៦ នៃកតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ធានាការពារសិទ្ធិមានជីវិតពីកំណើតរបស់មនុស្សទាំងអស់ ក៏ប៉ុន្តែ កតិកាសញ្ញានេះ មិនបានហាមឃាត់ការប្រើប្រាស់ទោសប្រហារជីវិតនៅក្នុងរដ្ឋភាគីទាំងអស់នោះទេ។ ជំនួសមកវិញ រដ្ឋភាគី ត្រូវផ្តល់ការធានាការពារមួយចំនួន ដើម្បីធានាថា ទោសប្រហារជីវិត ត្រូវបានអនុវត្តតែក្នុងរឿងក្តីធ្ងន់ធ្ងរបំផុត ហើយមិនដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះជនទាំងឡាយណា ដែលមានអាយុក្រោម១៨ឆ្នាំនោះទេ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការធានាការពារល្អបំផុតនៃសិទ្ធិមានជីវិត គឺនៅតែជាការលប់បំបាត់ទាំងស្រុងនៃទោសប្រហារជីវិត។

កាលពីថ្ងៃទី១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៩ មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ បានអនុម័តពិធីសារបន្ថែមទី២ នៃកតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ដែលតាមរយៈនេះ រដ្ឋអាចប្តេជ្ញាចិត្តខ្លួនឯង ចំពោះការលប់ចោលទោសប្រហារជីវិតទាំងស្រុង និងជាចំខាត។

មាត្រា៣២ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា បានហាមឃាត់ជាចំហ ចំពោះការដាក់ទោសប្រហារជីវិតនៅកម្ពុជា ថាជាផ្នែកមួយនៃការការពារសិទ្ធិមានជីវិត និងសន្តិសុខរបស់បុគ្គល។ ក៏ប៉ុន្តែ កម្ពុជា នៅមិនទាន់បានចុះហត្ថលេខា ឬផ្តល់សច្ចាប័នលើពិធីសារបន្ថែមនៃកតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយទេ។ ការផ្តល់សច្ចាប័នលើពិធីសារនេះ នឹងគ្មានចំណាយលើអ្វីទាំងអស់ ប៉ុន្តែនឹងបង្កើតជាសញ្ញាដ៏សំខាន់មួយ ដល់សហគមន៍អន្តរជាតិ នៃការមិនអនុវត្តន៍ទោសប្រហារជីវិតរបស់កម្ពុជា នៅក្នុងតំបន់ដែលទោសប្រហារជីវិត កំពុងតែអនុវត្តជាទូទៅនៅឡើយ។

ការិយាល័យឧត្តមស្នងការ
អង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស
ការិយាល័យប្រចាំនៅកម្ពុជា
ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

គតិកាសញ្ញារវាងរដ្ឋសិង្ហបុរីនិងសិង្ហបុរី និងសិង្ហបុរីនយោបាយ

ត្រូវបានអនុម័ត និងបើកឱ្យចុះហត្ថលេខា ឱ្យសច្ចាប័ន និងឱ្យចូលជាសមាជិក

តាមសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ២២០០A (XXI)

ថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៦ របស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ

ចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ស្របតាមមាត្រា៤៩

បូព្វតថា

រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ

យល់ឃើញថា ស្របតាមគោលការណ៍នានា ដែលបានប្រកាសនៅក្នុងធម្ម-
នុញ្ញសហប្រជាជាតិ ការទទួលស្គាល់សេចក្តីថ្លែងថ្លែងជាប់ពីកំណើត សិទ្ធិស្មើភាពគ្នា
និងសិទ្ធិដែលមិនអាចលក់ដូរ ផ្ទេរ ដកហូតបាន របស់សមាជិកគ្រួសារមនុស្ស គឺជាគ្រឹះ
នៃសេរីភាព យុត្តិធម៌ និងសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ទទួលស្គាល់ថា សិទ្ធិទាំងនេះ កើតមកពីសេចក្តីថ្លែងថ្លែងជាប់ពីកំណើតរបស់
មនុស្ស ។

ទទួលស្គាល់ថា ស្របតាមសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ឧត្តម
គតិរបស់មនុស្សសេរី ដែលអាស្រ័យផលសេរីភាពពលរដ្ឋ និងនយោបាយ និងភាពរួច
ផុតពីការរំលោភ និងទុក្ខភាព អាចសម្រេចជោគជ័យទៅបាន លុះត្រាតែបង្កើតបាន
លក្ខខណ្ឌដែលឱ្យមនុស្សម្នាក់ៗ អាចប្រើប្រាស់បាននូវសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ
ព្រមទាំងសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌របស់ខ្លួន ។

យល់ឃើញថា ធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ តម្រូវឱ្យរដ្ឋនូវកាតព្វកិច្ចជំរុញឱ្យមាន
ការគោរពជាសកល និងការអនុវត្តន៍នូវសិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់មនុស្ស ។

យល់ឃើញថា បុគ្គលគ្រប់រូប មានករណីយកិច្ចចំពោះអ្នកដទៃ និងចំពោះ សហគមន៍ដែលខ្លួនរស់នៅ ហើយត្រូវខិតខំលើកស្ទួយ និងគោរពសិទ្ធិទាំងឡាយដែល ទទួលស្គាល់ក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ ។

ព្រមព្រៀងលើមាត្រាទាំងឡាយដូចតទៅ :

ផ្នែកទី ១

មាត្រា ១

១. ប្រជាជាតិទាំងអស់ មានសិទ្ធិស្វ័យសម្រេច ។ អាស្រ័យដោយសិទ្ធិនេះ ប្រជាជាតិទាំងនេះ សម្រេចដោយសេរីនូវឋានៈនយោបាយ និងខិតខំអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌របស់ខ្លួនដោយសេរី ។

២. ដើម្បីសម្រេចគោលដៅរបស់ខ្លួន ប្រជាជាតិទាំងអស់ អាចចាត់ចែង ដោយសេរីនូវភោគទ្រព្យ និងធនធានធម្មជាតិរបស់ខ្លួន ដោយមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ កាតព្វកិច្ច ដែលចេញមកពីសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចអន្តរជាតិ ដែលផ្អែកលើគោល ការណ៍នៃផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមក និងគោលការណ៍នៃច្បាប់អន្តរជាតិ ។ តែ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រជាជាតិនីមួយៗ មិនត្រូវបានដកហូតមធ្យោបាយចិញ្ចឹម ជីវិតផ្ទាល់ខ្លួនឡើយ ។

៣. រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ រួមទាំងរដ្ឋនានាដែលមានការទទួលខុសត្រូវ គ្រប់គ្រងទឹកដីអស្ចយ័ត និងទឹកដីអាណាព្យាបាល ត្រូវលើកស្ទួយធ្វើឱ្យបានសម្រេច នូវ សិទ្ធិស្វ័យសម្រេច និងត្រូវគោរពសិទ្ធិនេះ ស្របតាមបទបញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃធម្មនុញ្ញ សហប្រជាជាតិ ។

១. រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ សន្យាគោរព និងធានាជូនបុគ្គលគ្រប់រូបដែលរស់នៅលើទឹកដី និងស្ថិតក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួននូវសិទ្ធិដែលទទួលស្គាល់ដោយកតិកាសញ្ញានេះ ដោយគ្មានការបែងចែកណាមួយ មានជាអាទិ៍ ពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា សាសនា មតិយោបាយ ឬមតិផ្សេងៗទៀត ដើមកំណើតជាតិ ឬសង្គម ទ្រព្យសម្បត្តិ កំណើត ឬស្ថានភាពដទៃទៀតឡើយ ។

២. បើមិនទាន់មានចែងក្នុងច្បាប់ដែលមានស្រាប់ ឬក្នុងវិធានការដទៃទៀតទេ រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ សន្យាចាត់វិធានការចាំបាច់ ស្របតាមនីតិវិធីនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ខ្លួន និងស្របតាមបទបញ្ញត្តិទាំងឡាយ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ដោយសម្រួលដល់ការអនុម័តវិធានការច្បាប់ ឬវិធានការផ្សេងទៀតដែលចាំបាច់ ដើម្បីធ្វើឱ្យសម្រេចបាននូវសិទ្ធិទាំងឡាយដែលទទួលស្គាល់ដោយកតិកាសញ្ញានេះ ។

៣. រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ សន្យា ៖

(ក) ធានាថា ជនណាដែលត្រូវគេរំលោភសិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់ខ្លួនដែលទទួលស្គាល់ដោយកតិកាសញ្ញានេះ ជននោះ មានសិទ្ធិឱ្យមានការដោះស្រាយដោយស័ក្តិសិទ្ធិ ទោះបីការរំលោភនោះ បានប្រព្រឹត្តដោយជនដែលបំពេញមុខនាទីរាជការក៏ដោយ ។

(ខ) ធានាថា ជនណាដែលប្តឹងឱ្យមានការដោះស្រាយបែបនេះ ត្រូវមានសិទ្ធិឱ្យអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចខាងយុត្តិធម៌ ខាងរដ្ឋបាល ឬខាងនីតិបញ្ញត្តិ ឬអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដទៃទៀត សម្រេចឱ្យខ្លួន ដោយយោងតាមច្បាប់របស់រដ្ឋនោះ និងត្រូវបង្កើតលទ្ធភាពនៃការប្តឹងទៅតុលាការផង ។

(គ) ធានាថា អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ត្រូវអនុវត្តឱ្យបាននូវដំណោះស្រាយ ដែលបានសម្រេចហើយ ។

មាត្រា ៣

រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ សន្យាធានាសិទ្ធិស្មើគ្នារវាងបុរស និងស្ត្រី ក្នុង ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ដូចមានចែងក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ ។

មាត្រា ៤

១. ក្នុងករណីមានភាពអាសន្នសាធារណៈពិសេស ដែលគំរាមកំហែងដល់ អតិភាពជាតិ និងដែលត្រូវបានប្រកាសជាផ្លូវការ រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ អាច ចាត់វិធានការបដិប្បញ្ញត្តិនឹងកាតព្វកិច្ចដែលមានចែងក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ ក្នុងកម្រិត ដែលស្ថានភាពតម្រូវតែប៉ុណ្ណោះ កុំឱ្យតែវិធានការទាំងនេះ មានរឹសមិតភាពទៅនឹង កាតព្វកិច្ចដទៃទៀត ដែលច្បាប់អន្តរជាតិតម្រូវ ហើយមិនពាក់ព័ន្ធនឹងការរើសអើង ដែលផ្អែកលើពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា សាសនា ឬដើមកំណើតសង្គម។

២. បទបញ្ញត្តិខាងលើនេះ មិនអនុញ្ញាតឱ្យមាន បដិប្បញ្ញត្តិនឹង មាត្រា៦ មាត្រា៧ មាត្រា៨ (កថាខណ្ឌ១ និង២) មាត្រា១១ មាត្រា១៥ មាត្រា១៦ និង មាត្រា១៨ ។

៣. រដ្ឋភាគីណាមួយនៃកតិកាសញ្ញានេះដែលប្រើប្រាស់សិទ្ធិបដិប្បញ្ញត្តិ ត្រូវ ផ្តល់ព័ត៌មានដល់រដ្ឋភាគីដទៃទៀតជាបន្ទាន់ តាមរយៈអន្តរការីនៃអគ្គលេខាធិការអង្គការ សហប្រជាជាតិ នូវបទបញ្ញត្តិ និងមូលហេតុ ដែលខ្លួនបានធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិនេះ។ ការ ផ្តល់ព័ត៌មានបន្ថែមស្តីពីកាលបរិច្ឆេទ នៃការបញ្ចប់បដិប្បញ្ញត្តិរបស់ខ្លួន ត្រូវធ្វើឡើង តាមរយៈអន្តរការីនៃអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

មាត្រា ៥

១. គ្មានបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃកតិកាសញ្ញានេះ អាចត្រូវបានបកស្រាយតម្រូវ ថា រដ្ឋមួយ ក្រុមមួយ បុគ្គលម្នាក់ មានសិទ្ធិធ្វើសកម្មភាព ឬប្រព្រឹត្តអំពើអ្វីមួយដែល សំដៅទៅបំផ្លិចបំផ្លាញសិទ្ធិ និងសេរីភាព ដែលទទួលស្គាល់ក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ ឬ សំដៅទៅដាក់កម្រិត ដែលមានវិសាលភាពធំជាងកម្រិត ដែលបានចែងនៅក្នុងកតិកា សញ្ញានេះ ។

២. មិនត្រូវធ្វើការរឹតត្បិត ឬធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិណាមួយឡើយ ទៅលើសិទ្ធិមូល ដ្ឋានរបស់មនុស្ស ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ ឬដែលនៅជាធរមាន ក្នុងរដ្ឋភាគីនៃកតិកា សញ្ញានេះ ដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់ អនុសញ្ញា បទបញ្ជា ឬទំនៀមទំលាប់ ដោយយកលេសថា កតិកាសញ្ញានេះ មិនទទួលស្គាល់សិទ្ធិទាំងនោះ ឬទទួលស្គាល់ សិទ្ធិទាំងនោះក្នុងកម្រិតតិចជាង ។

ជំនួញ ៧

មាត្រា ៦

១. ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិមានជីវិតជាប់ពីកំណើត ។ សិទ្ធិនេះ ត្រូវការពារ ដោយច្បាប់ ។ គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវគេប្រហារជីវិតតាមអំពើចិត្តបានឡើយ ។

២. ក្នុងប្រទេសទាំងឡាយណា ដែលមិនទាន់បានលប់ចោលទោសប្រហារ ជីវិត សាលក្រមកាត់ទោសប្រហារជីវិត អាចប្រកាសបានចំពោះតែបទឧក្រិដ្ឋណាដែល ធ្ងន់ធ្ងរបំផុតស្របតាមច្បាប់ជាធរមាន ក្នុងពេលដែលបទឧក្រិដ្ឋនោះកើតឡើង ហើយ មិនផ្ទុយនឹងបទបញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញានេះ និងអនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការ និងការផ្តន្ទា ទោសបទឧក្រិដ្ឋល្បីល្បាញសាសន៍។ ទណ្ឌកម្មនេះអាចអនុវត្តបាន ដោយអនុលោម តែតាមសាលក្រមស្ថាពរ ដែលចេញដោយតុលាការមានសមត្ថកិច្ចប៉ុណ្ណោះ ។

៣. នៅពេលដែលការប្រហារជីវិតជាបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ ត្រូវយល់ថា គ្មានបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃមាត្រានេះ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ ធ្វើបដិបញ្ញត្តិតាមបែបណាមួយពីកាតព្វកិច្ចណាដែលបានសន្មត់ ស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃអនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការ និងការផ្ដន្ទាទោស បទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍នោះបានឡើយ ។

៤. ជនដែលទទួលទោសប្រហារជីវិត មានសិទ្ធិសុំអភ័យទោស ឬបន្ធូរបន្ថយទោស ។ ការលើកលែងទោស ការអភ័យទោស ឬការបន្ធូរបន្ថយទោសប្រហារជីវិត អាចផ្តល់ឱ្យបានគ្រប់ករណីទាំងអស់ ។

៥. ទោសប្រហារជីវិត មិនត្រូវអនុវត្តចំពោះបទឧក្រិដ្ឋទាំងឡាយណា ដែលប្រព្រឹត្តដោយជនមានអាយុក្រោម ១៨ឆ្នាំ និងមិនត្រូវអនុវត្ត ចំពោះស្ត្រីមានផ្ទៃពោះឡើយ ។

៦. គ្មានបទបញ្ញត្តិណាមួយក្នុងមាត្រានេះ អាចយកមកសំអាង ដើម្បីធ្វើឱ្យយឺតយ៉ាវ ឬរារាំងដល់ការលុបចោលទោសប្រហារជីវិតដោយរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះឡើយ ។

មាត្រា ៧

គ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវរងទារុណកម្ម ឬប្រព្រឹត្តកម្ម ឬទណ្ឌកម្ម ដែលហោរហោរ អមនុស្សធម៌ ឬធ្វើឱ្យថោកទាបឡើយ ។ ជាពិសេស ហាមយកជនណាម្នាក់ មកធ្វើការពិសោធន៍ខាងវេជ្ជសាស្ត្រ ឬវិទ្យាសាស្ត្រ ដោយគ្មានការយល់ព្រមដោយសេរីពិសាមីខ្លួនឡើយ ។

មាត្រា ៨

១. គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវជាប់ក្នុងទោសភាពឡើយ ។ ទោសភាព និងទោសពាណិជ្ជកម្ម តាមគ្រប់ទម្រង់ទាំងអស់ ត្រូវហាមឃាត់ ។

២. គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវជាប់ក្នុងភាពជាខ្ញុំបម្រើដាច់ថ្លៃឡើយ ។

៣. (ក) គ្មានជនណាម្នាក់ តម្រូវឱ្យធ្វើការដោយបង្ខំ ឬខានមិនបានឡើយ។

(ខ) កថាខណ្ឌ៣.(ក) មិនត្រូវយកមកបកស្រាយថា ហាមឃាត់ការអនុវត្តន៍ទោសឱ្យធ្វើការ ដោយបង្ខំ ស្របតាមការវិនិច្ឆ័យទោស ដោយតុលាការមានសមត្ថកិច្ចក្នុងប្រទេស ដែលបទឧក្រិដ្ឋខ្លះ អាចមានទោសជាប់គុកឱ្យធ្វើការដោយបង្ខំ។

(គ) បំណងនៃកថាខណ្ឌនេះ ពាក្យថា “ការងារដោយបង្ខំ ឬដោយខានមិនបាន” មិនត្រូវរាប់បញ្ចូល ៖

(i) ការងារ ឬសេវាដែលគ្មានចែងក្នុងអនុកថាខណ្ឌ(ខ) និងដែលតម្រូវជាធម្មតា ចំពោះជនជាប់ឃុំ តាមបទបញ្ជាស្របច្បាប់របស់តុលាការ ឬចំពោះជនដែលតុលាការសម្រេចដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ដោយមានលក្ខខណ្ឌ ។

(ii) សេវាដែលមានលក្ខណៈយោធានិងកិច្ចការបរិវេណដែលតម្រូវតាមច្បាប់សម្រាប់អ្នកប្រឆាំងសង្គ្រាម នៅក្នុងប្រទេសដែលទទួលស្គាល់សិទ្ធិប្រឆាំងសង្គ្រាម ។

(iii) សេវាដែលតម្រូវក្នុងករណីមានអាសន្ន ឬគ្រោះមហន្តរាយ ដែលគំរាមកំហែងដល់អាយុជីវិត និងសុខុមាលភាពសហគមន៍ ។

(iv) ការងារ ឬសេវាដែលជាផ្នែកនៃកាតព្វកិច្ចធម្មតារបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

មាត្រា ៩

១. ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិមានសេរីភាព និងសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន ។ គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនតាមអំពើចិត្តបានឡើយ ។ គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវដកហូតសេរីភាពបានឡើយ លើកលែងតែមានហេតុផល និងស្របតាមនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ ។

២. ជនណាដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន ត្រូវមានសិទ្ធិឱ្យគេ ប្រាប់ឱ្យដឹងនៅពេល ចាប់ខ្លួន អំពីមូលហេតុនៃការចាប់ខ្លួន និងត្រូវប្រាប់ឱ្យដឹងភ្លាមអំពីការចោទប្រកាន់ ។

៣. បុគ្គលណាដែលបានចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនពីបទព្រហ្មទណ្ឌ នឹងត្រូវបាននាំខ្លួន ទៅចំពោះមុខចៅក្រម ឬអាជ្ញាធរណាមួយផ្សេងទៀត ដែលអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ឱ្យ បំពេញមុខងារតុលាការ ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុត និងត្រូវបានជំនុំជំរះក្នុងរយៈពេល សមស្រប ឬត្រូវដោះលែង ។ ការឃុំខ្លួនមនុស្ស ដើម្បីរង់ចាំការជំនុំជំរះ គឺមិនមែន ជារឺធានទូទៅទេ ប៉ុន្តែការឱ្យនៅក្រៅឃុំ ត្រូវតែមានការធានា ការចូលខ្លួនរបស់ជន នោះ នៅពេលសវនាការ ឬនៅគ្រប់ដំណាក់កាលដទៃទៀតនៃនីតិវិធី ហើយត្រូវមាន មុខក្នុងការអនុវត្តន៍សាលក្រម ។

៤. ជនណាដែលត្រូវដកហូតសេរីភាព ដោយការឃាត់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួន ត្រូវតែ មានសិទ្ធិដាក់ពាក្យបណ្តឹង ដើម្បីឱ្យតុលាការអាចសម្រេចដោយមិនពន្យារពេល អំពី នីត្យានុកូលភាពនៃការឃុំខ្លួន និងការបង្គាប់ឱ្យនៅក្រៅឃុំ បើការឃុំខ្លួននោះមិនស្រប ច្បាប់ ។

៥. ជនណាដែលបានរងគ្រោះដោយសារការឃាត់ខ្លួនឬឃុំខ្លួនដោយខុសច្បាប់ មានសិទ្ធិទាមទារសំណង ។

មាត្រា ១០

១. ជនណាដែលត្រូវបានដកហូតសេរីភាព ត្រូវទទួលបានការប្រព្រឹត្តមកលើ ខ្លួន តាមលក្ខណៈមនុស្សធម៌និងការគោរពចំពោះសេចក្តីថ្លៃថ្នូរពីកំណើតរបស់មនុស្ស។

២. (ក) ជនជាប់ចោទ ត្រូវដាក់ឱ្យនៅផ្សេងពីទណ្ឌិត លើកលែងតែក្នុង កាលៈទេសៈពិសេស ។ ជនជាប់ចោទ ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមរបបដាច់ដោយឡែកដែល សមស្របទៅតាមលក្ខខណ្ឌរបស់ជនពុំទាន់មានទោស ។

(ខ) ជនជាប់ចោទជាអនិតិជន ត្រូវដាក់ផ្សែងពិនិត្យជន ហើយត្រូវទទួល
ការជំនុំជំរះឱ្យបានឆាប់តាមដែលអាចធ្វើបាន ។

៣. ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងពន្ធនាគារ ត្រូវមានការប្រព្រឹត្តទៅលើទណ្ឌិត ដែលមាន
គោលបំណងជាសារវ័ន្ត ដើម្បីស្តារនីតិសម្បទា និងបញ្ចូលពួកគេទៅក្នុងសង្គមវិញ ។
ទណ្ឌិតជាអនិតិជន ត្រូវបំបែកចេញពីនីតិជន ហើយត្រូវស្ថិតនៅក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅលើ
ពួកគេ សមស្របតាមអាយុ និងស្ថានភាពនីត្យានុកូលភាពរបស់គេ ។

មាត្រា ១១

គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវជាប់ពន្ធនាគារ ដោយសារតែខ្លួន ពុំអាចបំពេញតាម
កាតព្វកិច្ចនៃកិច្ចសន្យានោះឡើយ ។

មាត្រា ១២

១. ជនណាដែលរស់នៅត្រឹមត្រូវ តាមលក្ខណៈច្បាប់ ក្នុងប្រទេសណាមួយ
មានសិទ្ធិធ្វើដំណើរ និងជ្រើសរើសនិវេសនដ្ឋានរបស់ខ្លួនដោយសេរី ។

២. ជនគ្រប់រូប មានសេរីភាពចាកចេញពីប្រទេសណាមួយ រួមទាំងប្រទេស
របស់ខ្លួនផង ។

៣. សិទ្ធិដែលមានចែងខាងលើនេះ មិនត្រូវមានការរឹតត្បិតឡើយ លើកលែង
តែការរឹតត្បិតនេះ មានចែងក្នុងច្បាប់ ចាំបាច់ដើម្បីការពារសន្តិសុខជាតិ សណ្តាប់
ធ្នាប់សាធារណៈ សុខភាពសាធារណៈ ឬសីលធម៌ ឬសិទ្ធិ និងសេរីភាពអ្នកដទៃ
ហើយមិនទំនាស់ជាមួយសិទ្ធិដទៃទៀត ដែលទទួលស្គាល់ដោយកតិកាសញ្ញានេះ ។

៤. គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវបានដកសិទ្ធិតាមអំពើចិត្ត មិនឱ្យចូលក្នុងប្រទេស
របស់ខ្លួនឡើយ ។

មាត្រា ១៧

ជនបរទេស បិតនៅដោយស្របច្បាប់ លើដែនដីរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ នឹងអាចត្រូវបានបណ្តេញចេញពីរដ្ឋនោះបាន លុះត្រាតែធ្វើឡើង ដោយអនុលោមតាម សេចក្តីសម្រេចស្របតាមច្បាប់ លើកលែងតែការបណ្តេញចេញ ដោយហេតុផលបង្ខំ សម្រាប់រក្សាសន្តិសុខជាតិ ហើយជនបរទេសនេះ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យដាក់ហេតុផល ជំទាស់នឹងការបណ្តេញចេញនេះ និងសុំឱ្យអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ឬមនុស្សម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ដែលអាជ្ញាធរបានតែងតាំងជាពិសេស ពិនិត្យករណីរបស់ខ្លួនឡើងវិញ រួម ទាំងឱ្យមានអ្នកការពារសិទ្ធិផងដែរ ។

មាត្រា ១៨

១. ជនគ្រប់រូប ត្រូវមានភាពស្មើគ្នាចំពោះមុខតុលាការ និងសាលាជំនុំជំរះ ។ ជនគ្រប់រូប ត្រូវមានសិទ្ធិឱ្យសាលាក្តីមានសមត្ថកិច្ច ឯករាជ្យ និងមិនលំអៀង ដែល បង្កើតឡើងដោយច្បាប់ ជំនុំជំរះរឿងក្តីរបស់ខ្លួន ដោយសមធម៌ និងជាសាធារណៈ ដើម្បីសម្រេចលើការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងមកលើខ្លួន ក្នុងវិស័យព្រហ្មទណ្ឌ ឬលើសិទ្ធិ និងករណីយកិច្ច ក្នុងវិស័យរដ្ឋប្បវេណី ។ សារព័ត៌មាន និងសាធារណៈជន អាចមិន ឱ្យចូលរួមទាំងស្រុង ឬផ្នែកមួយនៃសវនាការ សម្រាប់ផលប្រយោជន៍នៃទំនៀមទំលាប់ ល្អ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬសន្តិសុខជាតិក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ ឬនៅពេល ផលប្រយោជន៍នៃជីវិតឯកជនរបស់គូភាគី តម្រូវឱ្យធ្វើដូច្នោះ ឬក្នុងកម្រិតដែលចាំបាច់ បំផុត តាមការយល់ឃើញរបស់តុលាការ ក្នុងស្ថានភាពពិសេស ដែលថាការធ្វើជា សាធារណៈ នឹងនាំឱ្យខូចផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ ។ ប៉ុន្តែ ការចេញសាលក្រម ទាំងអស់ អំពីរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ឬរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវប្រកាសជាសាធារណៈ លើកលែង តែផលប្រយោជន៍អនិតិជន តម្រូវផ្សេងពីនេះ ឬរឿងក្តីអំពីទំនាស់គ្រួសារ ឬអាណា ព្យាបាលរបស់កុមារ ។

២. ជនដែលជាប់ចោទពីបទព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានសន្មត់ជាមុនថា ជាជនគ្មានទោស រហូតដល់ពិរុទ្ធភាពរបស់ខ្លួន ត្រូវបានកំណត់ស្របតាមច្បាប់ ។

៣. ក្នុងការសម្រេចសេចក្តី ចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ ប្រឆាំងមកលើខ្លួន ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិទទួលបានការធានាជាអប្បបរិមា ដោយស្មើភាព គ្នាយ៉ាងពេញលេញ ដូចខាងក្រោម ៖

(ក) ត្រូវបានព័ត៌មានភ្លាមៗ និងដោយលំអិតអំពីប្រភេទ និងមូលហេតុនៃការចោទប្រកាន់មកលើខ្លួន ជាភាសាដែលជននោះចេះ ។

(ខ) ត្រូវមានពេលវេលា និងសម្ភារៈរូបវន្តគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់រៀបចំការពារខ្លួន និងឆ្លើយឆ្លងជាមួយមេធាវីដែលជ្រើសរើសដោយខ្លួនឯង ។

(គ) ត្រូវបានជំនុំជំរះដោយឥតពន្យារពេលយូរហួសហេតុ ។

(ឃ) ត្រូវបានជំនុំជំរះដោយមានវត្តមានរបស់ខ្លួននិងការពារខ្លួនដោយផ្ទាល់ខ្លួនឯង ឬតាមរយៈជំនួយការច្បាប់ តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន និងត្រូវបានប្រាប់ឱ្យដឹងអំពីសិទ្ធិនេះ ប្រសិនបើខ្លួនគ្មានជំនួយការច្បាប់ ហើយត្រូវទទួលបានជំនួយការច្បាប់សម្រាប់ខ្លួន ក្នុងករណីដែលផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ តម្រូវឱ្យធ្វើដូច្នោះ និងដោយឥតបង់ថ្លៃ នៅគ្រប់ករណីបែបនេះ បើជនជាប់ចោទ គ្មានមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីចំណាយទៅលើជំនួយការច្បាប់ទេ ។

(ង) ត្រូវមានការសួរចម្លើយ ឬសុំឱ្យសួរចម្លើយ ទៅលើសាក្សីដាក់បន្ទុក និងសុំឱ្យសាក្សីដោះបន្ទុកចូលខ្លួន ដើម្បីសួរចម្លើយក្នុងនាមខ្លួន ក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចគ្នា នឹងសាក្សីដាក់បន្ទុក ។

(ច) ត្រូវទទួលបានអ្នកបកប្រែភាសាដោយឥតគិតលក្ខណ៍ បើជនជាប់ចោទមិនយល់ ឬមិនចេះភាសាដែលប្រើប្រាស់ក្នុងសវនាការ ។

(ឆ) មិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំ ឱ្យឆ្លើយដាក់កំហុសលើខ្លួនឯង ឬសារភាពថា មានពិរុទ្ធ ។

៤. នីតិវិធីអនុវត្តចំពោះយុវជន-យុវនារី ដែលមិនទាន់មាននីតិភាពតាមច្បាប់ កំណត់ ត្រូវគិតដល់អាយុ និងអត្ថប្រយោជន៍នៃការអប់រំរបស់ពួកគេឡើងវិញ ។

៥. ជនគ្រប់រូបដែលជាប់ពិរុទ្ធពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌត្រូវមានសិទ្ធិសុំឱ្យសាលា ក្តីជាន់ខ្ពស់ ពិនិត្យទៅលើការប្រកាសពិរុទ្ធភាព និងការផ្តន្ទាទោសឡើងវិញ ស្រប តាមច្បាប់ ។

៦. នៅពេលជនណាម្នាក់ ត្រូវបានប្រកាសឱ្យជាប់ពិរុទ្ធពីបទព្រហ្មទណ្ឌជា ស្ថាពរ ហើយក្រោយមក ការប្រកាសឱ្យជាប់ពិរុទ្ធនេះ ត្រូវបានបដិសេធ ឬត្រូវបាន លើកលែងទោស ដោយហេតុថា អង្គហេតុថ្មី ឬដែលបានរកឃើញថា បញ្ជាក់យ៉ាង ច្បាស់ថា មានការខុសឆ្គងពីសំណាក់តុលាការ ជនដែលទទួលរងគ្រោះ ដោយសារ ការដាក់ទោសនេះ ត្រូវទទួលសំណងស្របតាមច្បាប់ លើកលែងតែមានការកំណត់ បង្ហាញថា ការមិនលាតត្រដាងអាថ៌កំបាំងនៃការពិតទាន់ពេល បណ្តាលមកពីជន នោះទាំងស្រុង ឬមួយផ្នែក ។

៧. គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវយកមកចោទប្រកាន់ ឬយកមកផ្តន្ទាទោសសារ ជាថ្មីឡើយ ចំពោះបទល្មើស ដែលបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរ ឬបានលើកលែងទោស ស្របតាមច្បាប់ និងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ របស់រដ្ឋនីមួយៗរួចហើយ ។

មាត្រា ១៥

១. គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវជាប់ពិរុទ្ធពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ចំពោះអំពើ ឬ ការខកខានណាមួយដែលមិនបានចាត់ជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ស្របតាមច្បាប់ជាតិ ឬច្បាប់អន្តរជាតិ ក្នុងខណៈពេលប្រព្រឹត្តនោះឡើយ។ ដូចគ្នានេះ មិនត្រូវដាក់ទោស

ឱ្យធ្ងន់ជាងទោស ដែលអនុវត្ត ក្នុងខណៈពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើសឡើយ ។ ប្រសិនបើ ក្រោយពីការប្រព្រឹត្តបទល្មើសហើយ ច្បាប់ បានបញ្ញត្តិឱ្យមានការដាក់ទោសស្រាល ជាងមុន ជនល្មើសត្រូវទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីការដាក់ទោសស្រាលជាងនេះ ។

២. គ្មានបញ្ញត្តិណាមួយក្នុងមាត្រានេះប្រឆាំងនឹងការជំនុំជំរះក្តី ឬការផ្តន្ទា ទោសដល់ជនណាម្នាក់ ចំពោះអំពើ ឬការខកខានណាមួយដែលជននោះបានប្រព្រឹត្ត ក្នុងខណៈពេលដែលអំពើ ឬការខកខាននោះ ជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ស្របតាម គោលការណ៍ទូទៅនៃច្បាប់ ដែលទទួលស្គាល់ដោយសហគមន៍នៃប្រជាជាតិ ។

មាត្រា ១៦

ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិឱ្យគេទទួលស្គាល់បុគ្គលិកលក្ខណៈគតិយុត្តិរបស់ខ្លួននៅ គ្រប់ទីកន្លែង ។

មាត្រា ១៧

១. គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវទទួលរងការប្រៀតប្រែកតាមអំពើចិត្ត ឬដោយ ខុសច្បាប់ ក្នុងជីវិតឯកជន គ្រួសារ លំនៅដ្ឋាន សំបុត្រឆ្លើយឆ្លងរបស់ខ្លួន ឬត្រូវ រងការប៉ះពាល់ដោយខុសច្បាប់ ទៅលើកិត្តិយស និងកេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់ខ្លួនឡើយ ។

២. ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិឱ្យច្បាប់ការពារប្រឆាំងនឹងការប្រៀតប្រែក ឬការ ប៉ះពាល់បែបនេះ ។

មាត្រា ១៨

១. ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិសេរីភាពខាងការគិត សតិសម្បជ្ឈ្ញៈ និងសាសនា។ សិទ្ធិនេះត្រូវរាប់បញ្ចូលទាំងសេរីភាពក្នុងការកាន់ ឬគោរពសាសនា ឬជំនឿណាមួយ តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន និងសេរីភាពក្នុងការសម្តែងសាសនា ឬជំនឿរបស់ខ្លួន ដោយម្នាក់ៗឯង ឬដោយរួមជាមួយអ្នកដទៃ និងជាសាធារណៈ ឬជាឯកជន តាម

ការគោរពបូជា ការប្រតិបត្តិតាម ការអនុវត្តន៍ និងការបង្ហាត់បង្រៀន ។

២. គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវរងការបង្ខិតបង្ខំឱ្យកាន់ ឬគោរពសាសនា ដែល បំពានបំពានធ្វើឱ្យខូចខាត ដល់សេរីភាពនៃការកាន់ ឬការគោរពសាសនា ឬជំនឿ តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួនឡើយ ។

៣. សេរីភាពសម្តែងការគោរពសាសនា ឬជំនឿរបស់ខ្លួន នឹងអាចដាក់ កម្រិតព្រំដែនបាន លុះត្រាតែមានបញ្ញត្តិដោយច្បាប់ និងចាំបាច់ ដល់ការការពារ សន្តិសុខសាធារណៈ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ សុខភាពសាធារណៈ ឬសីលធម៌ ឬសិទ្ធិ និងសេរីភាពមូលដ្ឋានរបស់អ្នកដទៃ ។

៤. រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ សន្យាគោរពសេរីភាពរបស់ឪពុកម្តាយ និង អ្នកអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់ ប្រសិនបើមានក្នុងការធានាដល់ការអប់រំខាងសាសនា និងសីលធម៌ដល់បុត្រធីតារបស់គេ ស្របតាមជំនឿរបស់គេ ។

មាត្រា ១៩

១. ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិប្រកាន់យកមតិយោបល់ដោយគ្មានការប្រឆាំងប្រែក្រាម។

២. ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ។ សិទ្ធិនេះ ត្រូវរាប់ បញ្ចូលទាំងសេរីភាព ស្រាវជ្រាវព័ត៌មាន ទទួល និងផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន និងគំនិត សព្វបែបយ៉ាង ដោយមិនគិតពីព្រំដែន ដោយផ្តាច់មាត់ សរសេរ ឬបោះពុម្ព តាម ទម្រង់សិល្បៈក្តី ឬក៏ដោយមធ្យោបាយផ្សព្វផ្សាយដទៃទៀតក្តី តាមការជ្រើសរើស របស់ខ្លួន ។

៣. ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិដែលចែងក្នុងកថាខណ្ឌ២ នៃមាត្រានេះ តម្រូវឱ្យមាន ករណីយកិច្ច និងការទទួលខុសត្រូវពិសេស ។ ដូច្នោះ ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិនេះ អាចមាន ការរឹតត្បិតមួយចំនួន ដែលត្រូវកំណត់ដាច់ខាតដោយច្បាប់ និងដែលចាំបាច់ដើម្បី ៖

(ក) គោរពសិទ្ធិ និងកិត្តិសប្បុរសសម្បជញ្ញវិធី ។

(ខ) ការការពារសន្តិសុខជាតិ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ សុខភាព ឬសីលធម៌
សាធារណៈ ។

មាត្រា ២០

១. ការយោសាណាជាគុណប្រយោជន៍ដល់សង្គម ត្រូវហាមឃាត់ដោយ
ច្បាប់ ។

២. ការអំពាវនាវណាឱ្យមានការស្អប់ខ្ពើមជាតិ ពូជសាសន៍ ឬសាសនាដែល
ជាការបោះបង្គំ ឆាំឱ្យកើតមានការជិសអើង ការប្រទូស្តរាយឬអំពើហិង្សា ត្រូវហាម
ឃាត់ដោយច្បាប់ ។

មាត្រា ២១

សិទ្ធិប្រជុំដោយសន្តិវិធីត្រូវតែទទួលស្គាល់ ។ ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិនេះ អាចមាន
ការរឹតត្បិត ដែលកំណត់ដោយច្បាប់តែប៉ុណ្ណោះ និងដែលចាំបាច់ក្នុងសង្គមប្រជាធិប
តេយ្យ ក្នុងផលប្រយោជន៍នៃសន្តិសុខជាតិ ឬសុវត្ថិភាពសាធារណៈ សណ្តាប់ធ្នាប់
សាធារណៈ ការការពារសុខភាពសាធារណៈ ឬសីលធម៌ ឬការការពារសិទ្ធិ និង
សេរីភាពរបស់អ្នកដទៃ ។

មាត្រា ២២

១. ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិចូលរួមជាសមាជិកដោយសេរីជាមួយអ្នកដទៃ រាប់
បញ្ចូលទាំងសិទ្ធិបង្កើតសហជីព និងសិទ្ធិចូលជាសមាជិកសហជីព ដើម្បីការពារផល
ប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ។

២. ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិនេះ អាចមានការរឹតត្បិត ដែលកំណត់ដោយច្បាប់តែ
ប៉ុណ្ណោះ និងដែលចាំបាច់ក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ ក្នុងផលប្រយោជន៍នៃសន្តិសុខ

ជាតិ ឬសុវត្ថិភាពសាធារណៈ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ការការពារសុខភាពសាធារណៈ ឬសីលធម៌ ឬការការពារសិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់អ្នកដទៃ ។ មាត្រានេះ មិនរារាំងដល់ការវិភាគតុល្យភាពខាងផ្លូវច្បាប់លើសមាជិកយោធា និងឥតរបបក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិនេះទេ ។

៣. គ្មានបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃមាត្រានេះ អនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញាឆ្នាំ១៩៤៨ របស់អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិស្តីពីសេរីភាពខាងសហជីព និងការការពារសិទ្ធិខាងសហជីព ចាត់វិធានការខាងផ្លូវច្បាប់ ឬអនុវត្តច្បាប់ តាមរបៀបដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការធានា ដែលមានចែងក្នុងអនុសញ្ញានោះឡើយ ។

មាត្រា ២៧

១. គ្រួសារជាអង្គភាពធម្មជាតិ និងជាអង្គភាពមូលដ្ឋានរបស់សង្គម ហើយគ្រួសារ មានសិទ្ធិទទួលបានការការពារពីសង្គម និងរដ្ឋ ។

២. សិទ្ធិរបស់មនុស្សប្រុស-ស្រីពេញវ័យ ក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងក្នុងការកសាងគ្រួសារ ត្រូវតែទទួលស្គាល់ ។

៣. គ្មានអាពាហ៍ពិពាហ៍ណាមួយធ្វើឡើងដោយគ្មានការយល់ព្រម ដោយសេរី និងពេញលេញពីអនាគតថ្មី-ប្រពន្ធឡើយ ។

៤. រដ្ឋភាគីនៃកិច្ចសន្យានេះ ត្រូវចាត់វិធានការសមស្រប ដើម្បីធានាសមភាពខាងសិទ្ធិ និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ប្តីប្រពន្ធ ចំពោះការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្នុងពេលមានចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងនៅពេលរំលាយអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ ក្នុងគ្រាដែលមានការរំលាយអាពាហ៍ពិពាហ៍ ត្រូវមានបទបញ្ញត្តិ សម្រាប់ការការពារជាចាំបាច់ចំពោះកូន ។

មាត្រា ២៤

១. កុមារគ្រប់រូប មានសិទ្ធិទទួលបានវិធានការការពារ តម្រូវនឹងស្ថានភាព របស់ខ្លួនជាអតិថិជន ពីសំណាក់គ្រួសាររបស់ខ្លួន សង្គម និងរដ្ឋ ដោយគ្មានការរើស អើងពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា សាសនា ដើមកំណើតជាតិ ឬសង្គម ទ្រព្យសម្បត្តិ ឬកំណើតឡើយ ។

២. កុមារគ្រប់រូប ត្រូវបានចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជីជាបន្ទាន់ បន្ទាប់ពីពេលកើត និងត្រូវមានឈ្មោះ ។

៣. កុមារគ្រប់រូប មានសិទ្ធិបានសញ្ជាតិមួយ ។

មាត្រា ២៥

ដោយគ្មានការបែងចែក ដូចដែលបានចែងក្នុងមាត្រា២ និងដោយគ្មានការ រឹតត្បិត ដែលមិនសមហេតុផល ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប មានសិទ្ធិ និងមានឱកាសៈ

(ក) រួមចំណែកក្នុងការដឹកនាំកិច្ចការសាធារណៈដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈ តំណាង ដែលខ្លួនជ្រើសរើសដោយសេរី ។

(ខ) បោះឆ្នោត និងឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត នៅក្នុងការបោះឆ្នោតពិតប្រាកដ តាមកាលកំណត់ ទៀងទាត់ ជាសកល ស្មើភាព និងដោយសម្ងាត់ ដែលធានាការ បញ្ចេញមតិដោយសេរី ពីសង្គមអ្នកបោះឆ្នោត ។

(គ) ចូលបម្រើមុខងារសាធារណៈក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន ក្នុងលក្ខខណ្ឌទូទៅ ដោយសមភាព ។

មាត្រា ២៦

ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ និងមានសិទ្ធិការពារពីច្បាប់ស្មើគ្នា ដោយឥតរើសអើង ។ ក្នុងប្រការនេះ ច្បាប់ត្រូវហាមការរើសអើង និងត្រូវធានាឱ្យ

ជនគ្រប់រូបនូវការការពារសិទ្ធិស្មើគ្នាប្រឆាំងការរើសអើងទាំងឡាយ មានជាអាទិ៍ ពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា សាសនា មតិយោបាយ ឬមតិផ្សេងទៀត ដើមកំណើតជាតិ ឬសង្គម ទ្រព្យសម្បត្តិ កំណើត ឬស្ថានភាពដទៃទៀត ។

មាត្រា ២៧

ក្នុងរដ្ឋដែលមានក្រុមជនភាគតិចខាងជាតិពន្ធុ សាសនា ឬភាសា ជនដែលជា សមាជិកជនភាគតិចទាំងនេះ ដោយរួមនឹងសមាជិកដទៃទៀតនៃក្រុមរបស់ខ្លួន មិនត្រូវ ទទួលរងការរារាំង សិទ្ធិអាស្រ័យធនវិញ្ញាបនបត្រ ឬសិទ្ធិកាន់ និងប្រតិបត្តិ សាសនា តាមទម្លាប់ពួកគេ ឬសិទ្ធិប្រើប្រាស់ភាសារបស់ពួកគេឡើយ ។

ផ្នែកទី ៤

មាត្រា ២៨

១. គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សមួយ (បន្ទាប់ពីនេះទៅហៅថា គណៈកម្មា ធិការ) ត្រូវបង្កើតឡើង ។ គណៈកម្មាធិការ មានសមាជិក ១៨រូប និងបំពេញ មុខងារតាមការកំណត់ខាងក្រោម ។

២. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវមានសមាជិកជាប្រជាពលរដ្ឋនៃរដ្ឋសមាជិកកតិកា សញ្ញានេះ ដែលជាមនុស្ស មានអត្តចរិកសីលធម៌ខ្ពស់ និងសមត្ថភាពដែលគេទទួល ស្គាល់ ក្នុងវិស័យសិទ្ធិមនុស្ស ដោយការគិតដល់ប្រយោជន៍ ដែលបានមកពីការចូលរួម ពីមនុស្សមួយចំនួន ដែលមានបទពិសោធន៍ខាងវិស័យច្បាប់ ។

៣. សមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវជ្រើសរើសតាមការបោះឆ្នោត ហើយត្រូវ ធ្វើការក្នុងឋានៈជាបុគ្គល ។

មាត្រា ២៩

១. សមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវជ្រើសរើសតាមការបោះឆ្នោតជាសម្ងាត់ ពីបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខជន ដែលមានគុណសម្បត្តិ តាមលក្ខខណ្ឌបញ្ញត្តិក្នុងមាត្រា ២៨ ហើយដែលជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ ។

២. រដ្ឋភាគីនីមួយៗ នៃកតិកាសញ្ញានេះ អាចជ្រើសតាំងបេក្ខជន ២ រូប យ៉ាងច្រើន ។ បេក្ខជនទាំងនេះ ត្រូវតែជាជនជាតិនៃរដ្ឋដែលជ្រើសតាំងបេក្ខជន ។

៣. បេក្ខជនដែល អាចមានសិទ្ធិជ្រើសតាំងជាថ្មីទៀតបាន ។

មាត្រា ៣០

១. ការបោះឆ្នោតលើកដំបូង ត្រូវធ្វើយ៉ាងយូរបំផុត ៦ខែ ក្រោយពិកាល បរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមាននៃកតិកាសញ្ញានេះ ។

២. យ៉ាងតិច៤ខែ មុនកាលបរិច្ឆេទ នៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិក សម្រាប់គណៈកម្មាធិការ ក្រៅពីការជ្រើសរើសឱ្យបំពេញមុខងារទំនេរ ស្របតាម មាត្រា៣៤ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវចេញលិខិតអញ្ជើញឱ្យរដ្ឋភាគី នៃកតិកាសញ្ញានេះ បញ្ជូនបញ្ជីបេក្ខជនរបស់ខ្លួន ក្នុងរយៈពេល៣ខែ សម្រាប់ធ្វើជា សមាជិកគណៈកម្មាធិការ ។

៣. អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវធ្វើបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខជនទាំង អស់ តាមឈ្មោះលំដាប់អក្ខរក្រម ដោយបញ្ជាក់ឈ្មោះរដ្ឋភាគីដែលបានជ្រើសតាំង បេក្ខជន ហើយធ្វើបញ្ជីនេះ ទៅរដ្ឋភាគីទាំងអស់នៃកតិកាសញ្ញានេះ យ៉ាងហោច ១ខែ មុនកាលបរិច្ឆេទនៃការបោះឆ្នោតនីមួយៗ ។

៤. ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវធ្វើក្នុងពេលប្រជុំ

រដ្ឋភាគី នៃកតិកាសញ្ញានេះ ដែលកោះអញ្ជើញដោយ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅទីស្នាក់ការនៃអង្គការនេះ ។ ក្រុំមហាសម្រាប់កិច្ចប្រជុំ គឺពិរភាគបីនៃ រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ។ បេក្ខជនដែលជាប់ជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវតែ ជាបេក្ខជនដែលទទួលបានសម្លេងច្រើនបំផុត និងសម្លេងភាគច្រើនដាច់ខាតពីតំណាង របស់រដ្ឋភាគីដែលមានវត្តមាន និងបានបោះឆ្នោត ។

មាត្រា ៣១

១. គណៈកម្មាធិការ មិនអាចមានសមាជិកលើសពី ១រូប ដែលជាជនជាតិ នៃរដ្ឋដែលឡើយ ។

២. ក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវធ្វើការពិចារណាបែងចែកសមាជិកភាព ទៅតាមភូមិសាស្ត្រដោយសមធម៌ និងឱ្យមានតំណាង ទម្រង់ផ្សេងៗនៃអារ្យធម៌ ព្រមទាំងទៅតាមប្រព័ន្ធច្បាប់ផ្សេងៗ ។

មាត្រា ៣២

១. សមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវជ្រើសរើសតាមការបោះឆ្នោត សម្រាប់ រយៈពេល ៤ឆ្នាំ ។ សមាជិកគណៈកម្មាធិការ អាចមានសិទ្ធិឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត ឡើងវិញ ប្រសិនបើមានការជ្រើសតាំងជាថ្មី ។ ប៉ុន្តែអាណត្តិសមាជិកនីមួយៗ ដែល ជាប់ឆ្នោតលើកទី១ ត្រូវផុតកំណត់ក្នុងរយៈពេល២ឆ្នាំ ហើយក្រោយពីការបោះឆ្នោត លើកទី១ ឈ្មោះសមាជិកទាំងនីមួយៗនេះ ត្រូវចាប់ឆ្នោតជ្រើសរើសជាបន្ទាន់ ដោយ ប្រធានអង្គប្រជុំ ដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌ នៃមាត្រា៣០ ។

២. ពេលផុតអាណត្តិការងារ ការបោះឆ្នោត ត្រូវធ្វើឡើងឱ្យស្របតាមបទ បញ្ញត្តិនៃមាត្រាមុនៗ នៅក្នុងផ្នែកទី៤ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ។

មាត្រា ៣៧

១. ប្រសិនបើមានសមាជិកណាមួយនៃគណៈកម្មាធិការបានឈប់ធ្វើការងារ របស់ខ្លួន ក្រៅពីមូលហេតុអវត្តមានជាលក្ខណៈបណ្តោះអាសន្ន ប្រធានគណៈកម្មាធិការ តាមមតិកងកម្មវិធីសមាជិកទៀត ត្រូវជូនដំណឹងទៅអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ហើយអគ្គលេខាធិការត្រូវប្រកាសពីអាសនៈទំនេររបស់សមាជិកនោះ។

២. ក្នុងត្រាមានមរណភាព ឬការលាយបំបែកណែង របស់សមាជិកណាម្នាក់ ប្រធានគណៈកម្មាធិការ ត្រូវជូនដំណឹងភ្លាមទៅអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ហើយអគ្គលេខាធិការ ត្រូវប្រកាសពីអាសនៈទំនេរ ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទមរណភាព ឬការសុំលាលែង មានអានុភាព ។

មាត្រា ៣៨

១. នៅពេលអាសនៈទំនេរ ត្រូវបានប្រកាសស្របតាមមាត្រា ៣៣ និងបើអាណត្តិរបស់សមាជិកដែលត្រូវដាក់ជំនួស មិនទាន់ផុតកំណត់ក្នុងរយៈពេល ៦ខែ បន្តពីកាលបរិច្ឆេទ នៃការប្រកាសអាសនៈទំនេរ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវជូនដំណឹងឱ្យរដ្ឋភាគីទាំងអស់នៃកតិកាសញ្ញានេះ ក្នុងរយៈពេល២ខែ ឱ្យជ្រើសតាំងបេក្ខជន ស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃមាត្រា២៩ ដើម្បីបំពេញអាសនៈទំនេរនេះ ។

២. អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវរៀបចំបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខជនជ្រើសតាំងតាមលំដាប់អក្ខរក្រម ហើយត្រូវធ្វើបញ្ជីនេះ ទៅរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ ។ ការបោះឆ្នោតបំពេញអាសនៈទំនេរ ត្រូវធ្វើស្របតាមបទបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ នៃផ្នែកទី៤ នៃកតិកាសញ្ញានេះ ។

៣. សមាជិកគណៈកម្មាធិការដែលជាប់ឆ្នោតបំពេញអាសនៈទំនេរ ដូចបានប្រកាសស្របតាមមាត្រា៣៣ ត្រូវបំពេញភារកិច្ចរហូតដល់ចប់អាណត្តិរបស់សមាជិកដែលទុកអាសនៈឱ្យទំនេរនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការ ស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃមាត្រានោះ។

មាត្រា ៣៥

សមាជិកគណៈកម្មាធិការ ទទួលបរិចារពីធនធានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ តាមការយល់ព្រមពីមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្នុងលក្ខខណ្ឌកំណត់ដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ទៅតាមសារសំខាន់ នៃមុខងាររបស់គណៈកម្មាធិការ ។

មាត្រា ៣៦

អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវផ្តល់បុគ្គលិក និងសម្ភារៈរូបវន្តចាំបាច់ ដើម្បីឱ្យគណៈកម្មាធិការ បំពេញមុខងារឱ្យបានស័ក្តិសិទ្ធិ ស្របតាមកតិកាសញ្ញានេះ ។

មាត្រា ៣៧

១. អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវកោះសមាជិកគណៈកម្មាធិការឱ្យមកប្រជុំជាលើកទី១ នៅទីស្នាក់ការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

២. ក្រោយពីកិច្ចប្រជុំលើកទី១ គណៈកម្មាធិការ ត្រូវរៀបចំសម័យប្រជុំគ្រប់ពេល ដូចបានកំណត់ក្នុងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន ។

៣. តាមធម្មតា គណៈកម្មាធិការ ត្រូវប្រជុំ នៅទីស្នាក់ការអង្គការសហប្រជាជាតិ ឬនៅការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅទីក្រុងហ្សឺណែវ ។

មាត្រា ៣៨

មុននឹងទទួលតំណែង សមាជិកគណៈកម្មាធិការទាំងអស់ត្រូវប្រកាសជាឧទ្យាវិក នៅចំពោះមុខអង្គប្រជុំថា នឹងបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ដោយគ្មានលំអៀង និងដោយសតិសម្បជញ្ញៈ ។

មាត្រា ៣៩

១. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើស មន្ត្រីការិយាល័យរបស់ខ្លួន សម្រាប់រយៈពេល២ឆ្នាំ ។ មន្ត្រីការិយាល័យទាំងអស់ អាចត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើស រើសជាថ្មីទៀតបាន ។

២. គណៈកម្មាធិការត្រូវរៀបចំបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែ បទបញ្ជា ផ្ទៃក្នុងនេះ ត្រូវមានបទបញ្ញត្តិដូចខាងក្រោមនេះ បន្ថែមលើបទបញ្ញត្តិដទៃទៀត ៖

(ក) ភារកិច្ច ត្រូវមានសមាជិក ១២នាក់ ។

(ខ) សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការ ត្រូវធ្វើឡើងដោយសម្តេចភាគ ច្រើននៃសមាជិកវត្តមាន ។

មាត្រា ៤០

១. រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ សន្យាបង្ហាញរបាយការណ៍ ស្តីពីវិធានការ ដែលបានអនុម័ត អនុវត្ត សិទ្ធិដែលទទួលស្គាល់ក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ និងរបាយការណ៍ ស្តីពីការរីកចម្រើនដែលសម្រេចបាន ក្នុងការអាស្រ័យផលនៃសិទ្ធិទាំងនេះ ៖

(ក) ក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃចូលជាធរមាននៃកតិកាសញ្ញានេះចំពោះ រដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ។

(ខ) រាល់លើកដែលគណៈកម្មាធិការធ្វើសំណើ ។

២. របាយការណ៍ទាំងអស់ ត្រូវដាក់ជូនទៅ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហ- ប្រជាជាតិ ហើយអគ្គលេខាធិការ ត្រូវបញ្ជូនរបាយការណ៍ទាំងនោះ ទៅគណៈកម្មា ធិការដើម្បីពិនិត្យ ។ ប្រសិនបើមាន របាយការណ៍ ត្រូវបញ្ជាក់ពីកត្តា និងឧបសគ្គ ដែលនាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការអនុវត្តនៃកតិកាសញ្ញានេះ ។

៣. ក្រោយពីការពិគ្រោះជាមួយគណៈកម្មាធិការ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ អាចបញ្ជូនទៅស្ថាប័នឯកទេសពាក់ព័ន្ធ នូវសេចក្តីចម្លងគ្រប់ភាគនៃរបាយការណ៍ដែលអាចស្ថិតក្នុងវិស័យនៃសមត្ថកិច្ចរបស់ស្ថាប័នទាំងនោះ ។

៤. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវសិក្សារបាយការណ៍ដែលដាក់ជូនដោយរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ ។ គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបញ្ជូនរបាយការណ៍របស់ខ្លួន ព្រមទាំងយោបល់ទូទៅដែលគណៈកម្មាធិការពិនិត្យឃើញថាសមស្របទៅឱ្យរដ្ឋភាគីទាំងអស់។ គណៈកម្មាធិការ អាចបញ្ជូនយោបល់ទាំងនេះទៅក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ចដោយភ្ជាប់ជាមួយច្បាប់ចម្លងនៃរបាយការណ៍នានា ដែលគណៈកម្មាធិការបានទទួលពីរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ ។

៥. រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះអាចដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការនូវសេចក្តីសង្កេតលើការផ្តល់យោបល់ ដែលអាចត្រូវធ្វើឡើង ស្របតាមកថាខណ្ឌ៤ នៃមាត្រានេះ ។

មាត្រា ៨១

១. រដ្ឋភាគីណាមួយនៃកតិកាសញ្ញានេះ អាចប្រកាសនៅគ្រប់ពេលវេលាស្របតាមមាត្រានេះ ថាខ្លួនទទួលស្គាល់សមត្ថកិច្ចរបស់គណៈកម្មាធិការក្នុងការទទួល និងពិនិត្យបណ្តឹងពីរដ្ឋភាគី ដែលអះអាងថា រដ្ឋភាគីមួយទៀត មិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ស្របតាមកតិកាសញ្ញានេះ ។ បណ្តឹងនេះ អាចទទួល និងពិនិត្យបានលុះត្រាតែរដ្ឋភាគី បានធ្វើសេចក្តីប្រកាសទទួលស្គាល់សមត្ថកិច្ចរបស់គណៈកម្មាធិការចំពោះរដ្ឋនេះ ។ គណៈកម្មាធិការ មិនត្រូវទទួលបណ្តឹងរបស់រដ្ឋភាគី ដែលមិនបានធ្វើសេចក្តីប្រកាសទទួលស្គាល់ឡើយ ។ បណ្តឹងស្របតាមមាត្រានេះ ត្រូវដោះស្រាយស្របតាមនីតិវិធីខាងក្រោម៖

(ក) បើរដ្ឋភាគីមួយនៃកតិកាសញ្ញានេះ យល់ឃើញថា រដ្ឋភាគីមួយទៀត

មិនអនុវត្តបទបញ្ញត្តិនៃកកិកាសញ្ញានេះ រដ្ឋភាគីម្ខាង អាចនាំយកបញ្ហា តាមរយៈ បណ្តឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ មកបង្ហាញឱ្យរដ្ឋភាគីម្ខាងទៀត ពិនិត្យពិចារណា ។ ក្នុងរយៈពេល ៣ខែ ក្រោយពីបានទទួលបណ្តឹង រដ្ឋចុងបណ្តឹង ត្រូវផ្តល់ការពន្យល់ ឬសេចក្តីប្រកាសជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ បំភ្លឺបញ្ហាតាមកម្រិត ដែលអាចធ្វើបាន និង ដោយច្រំ ជូនរដ្ឋដើមបណ្តឹង ដែលមានយោងនីតិវិធី និងដំណោះស្រាយ នៅក្នុង ប្រទេសដែលបានធ្វើ ហើយដែលមិនទាន់សម្រេច ឬដែលនៅបើកចំហ ។

(ខ) បើបញ្ហាមិនត្រូវបានដោះស្រាយឱ្យពេញចិត្ត រវាងរដ្ឋជាប់ពាក់ព័ន្ធទាំង ពីរ ក្នុងរយៈពេល៦ខែ ចាប់ពីថ្ងៃទទួលបណ្តឹងដំបូងដោយរដ្ឋចុងបណ្តឹង រដ្ឋណាមួយ ក៏បាន មានសិទ្ធិបញ្ជូនបញ្ហាទៅគណៈកម្មាធិការ ដោយជូនដំណឹងទៅគណៈកម្មា- ធិការ និងរដ្ឋម្ខាងទៀត ។

(គ) គណៈកម្មាធិការ អាចដោះស្រាយបញ្ហា ដែលបញ្ជូនឱ្យមកខ្លួនបាន លុះត្រាតែគណៈកម្មាធិការ បានរកឃើញថា មធ្យោបាយខាងផ្លូវច្បាប់ទាំងអស់ដែល មាននៅក្នុងប្រទេសនោះ ត្រូវបានយកមកប្រើអស់លទ្ធភាព ស្របតាមគោលការណ៍ នៃច្បាប់អន្តរជាតិ ដែលទទួលស្គាល់ជាទូទៅ ។ វិធាននេះ នឹងមិនត្រូវយកមកអនុវត្ត ទេ បើនីតិវិធីនៃការដោះស្រាយបន្តយូរល្ងសហេតុ ។

(ឃ) គណៈកម្មាធិការ ត្រូវរៀបចំសម័យប្រជុំរបស់ខ្លួនដោយសម្ងាត់ នៅ ពេលពិនិត្យបណ្តឹង ស្របតាមមាត្រានេះ ។

(ង) យោងតាមបទបញ្ញត្តិក្នុងអនុកថាខណ្ឌ(គ) គណៈកម្មាធិការ ត្រូវ ដាក់សេវារបស់ខ្លួនឱ្យរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធប្រើប្រាស់ដើម្បីឈានទៅដល់ដំណោះស្រាយស្រុះ ស្រួល លើបញ្ហា ផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពមូលដ្ឋាន ដែលទទួលស្គាល់ក្នុងកកិកាសញ្ញានេះ ។

(ច) បញ្ហាណាដែលបញ្ជូនមកគណៈកម្មាធិការស្របតាមអនុកថាខណ្ឌ (ខ) គណៈកម្មាធិការ អាចសុំឱ្យរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធបន្ថែម មកគណៈកម្មាធិការ ។

(ឆ) រដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ យោងតាមអនុកថាខណ្ឌ (ខ) មានសិទ្ធិមានវត្តមាន តំណាងរបស់ខ្លួននៅពេលគណៈកម្មាធិការកំពុងពិនិត្យបញ្ហា និងមានសិទ្ធិស្នើយោបល់ ដោយផ្ទាល់មាត់ និង/ ឬជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។

(ជ) ក្នុងរយៈពេល ១២ខែ ក្រោយពីកាលបរិច្ឆេទទទួលដំណឹង ដូចចែង ក្នុងអនុកថាខណ្ឌ (ខ) គណៈកម្មាធិការ ត្រូវដាក់ជូនរបាយការណ៍មួយ ៖

(i) ប្រសិនបើដំណោះស្រាយមួយ ត្រូវបានរកឃើញ ស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៅ ក្នុងអនុកថាខណ្ឌ (ង) គណៈកម្មាធិការ ត្រូវកម្រិតរបាយការណ៍របស់ខ្លួន ត្រឹមតែ ជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍សង្ខេបស្តីពីអង្គហេតុ និងដំណោះស្រាយដែលបានរកឃើញ ។

(ii) ប្រសិនបើដំណោះស្រាយណាមួយមិនអាចរកឃើញ ស្របតាមបទបញ្ញត្តិ នៃអនុកថាខណ្ឌ (ង) ទេ គណៈកម្មាធិការ ត្រូវកម្រិតរបាយការណ៍របស់ខ្លួន ត្រឹមតែ ជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍សង្ខេបស្តីពីអង្គហេតុ។ ការស្នើយោបល់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងកំណត់ត្រានៃការស្នើយោបល់ផ្ទាល់មាត់ ដោយរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ត្រូវភ្ជាប់ទៅនឹង របាយការណ៍ ។ នៅគ្រប់បញ្ហាទាំងអស់ របាយការណ៍ ត្រូវផ្សាយឱ្យរដ្ឋភាគីពាក់ ព័ន្ធបានដឹង ។

២. បទបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះនឹងចូលជាធរមាន នៅពេលដែលរដ្ឋភាគីចំនួន ១០ នៃកតិកាសញ្ញានេះ បានធ្វើសេចក្តីប្រកាស ស្របតាមកថាខណ្ឌ១នៃមាត្រានេះ។ សេចក្តីប្រកាសនេះ ត្រូវតែកល់ទុកដោយរដ្ឋភាគី នៅនឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហ ប្រជាជាតិ ហើយអគ្គលេខាធិការ ត្រូវធ្វើច្បាប់ចម្លងទៅឱ្យរដ្ឋភាគីទាំងអស់។

សេចក្តីប្រកាស អាចដកទៅវិញបានគ្រប់ពេលដោយជូនដំណឹងទៅអគ្គលេខាធិការ។
ការដកទៅវិញនេះ មិនត្រូវធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការពិនិត្យបញ្ជាណា ដែលជាកម្មវត្ថុនៃ
បណ្តឹងដែលឆ្លើយហើយ ស្របតាមមាត្រានេះឡើយ ហើយបណ្តឹងបន្ថែមពីរដ្ឋភាគី
នឹងឈប់ទទួល ក្រោយពីអគ្គលេខាធិការ បានទទួលការជូនដំណឹងពីការដក លើក
លែងតែរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធបានធ្វើសេចក្តីប្រកាសជាថ្មី ។

មាត្រា ៨២

១.(ក) បើបញ្ហាដែលដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការ ស្របតាមមាត្រា៤១ មិន
ត្រូវបានដោះស្រាយជាទីពេញចិត្តដល់រដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធទេ គណៈកម្មាធិការ ដោយមាន
ការយល់ព្រមជាមុនពីរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ អាចចាត់តាំងគណៈកម្មការធុរៈផ្សារចំពោះកិច្ច
មួយ (បន្ទាប់ពីនេះទៅហៅថា គណៈកម្មការ)។ គណៈកម្មការ ត្រូវដាក់សេវារបស់
ខ្លួន ឱ្យរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធប្រើប្រាស់ ដើម្បីរកដំណោះស្រាយសម្រុះសម្រួលលើបញ្ហានោះ
ដោយគោរពតាមកតិកាសញ្ញានេះ ។

(ខ) គណៈកម្មការត្រូវមានសមាជិក៥រូប ដែលមានការយល់ព្រមពីរដ្ឋភាគី
ពាក់ព័ន្ធ។ បើរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ មិនឈានដល់ការព្រមព្រៀងគ្នាទាំងស្រុង ឬផ្នែកខ្លះ
លើសមាសភាពគណៈកម្មការ ក្នុងរយៈពេល ៣ខែទេ សមាជិកគណៈកម្មការណា
ដែលមិនបានទទួលការយល់ព្រម ត្រូវដាក់ឱ្យជ្រើសរើសដោយការបោះឆ្នោតជាសម្ងាត់
ដោយយកសម្តែងភាគច្រើនពីរភាគបី នៃចំណោមសមាជិកគណៈកម្មាធិការ ។

២. សមាជិកគណៈកម្មការ ត្រូវបំពេញតួនាទីជាបុគ្គល។ សមាជិកគណៈ
កម្មការ មិនត្រូវជាជនជាតិនៃរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ឬនៃរដ្ឋដែលមិនមែនជាភាគីនៃកតិកា
សញ្ញានេះ ឬនៃរដ្ឋភាគីដែលមិនបានធ្វើសេចក្តីប្រកាសដូចចែងក្នុងមាត្រា៤១ ។

៣. គណៈកម្មការ ត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធាន និងអនុម័តបទបញ្ជា ផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន ។

៤. គណៈកម្មការ ត្រូវប្រជុំជាធម្មតានៅទីស្នាក់ការអង្គការសហប្រជាជាតិ ឬនៅការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិនៅទីក្រុងហ្សឺណែវ។ ប៉ុន្តែ កិច្ចប្រជុំ អាច ធ្វើទៅបាន នៅកន្លែងសមស្របដទៃទៀត ដែលគណៈកម្មការអាចកំណត់ ដោយ ពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ។

៥. លេខាធិការដ្ឋាន ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៣៦ ត្រូវជួយគណៈកម្មការ ដែលបានចាត់តាំង ស្របតាមមាត្រានេះ ។

៦. ព័ត៌មានដែលគណៈកម្មាធិការ ទទួល និងប្រមូលបាន ត្រូវទុកឱ្យគណៈ កម្មការប្រើប្រាស់ ហើយគណៈកម្មការ អាចសុំឱ្យរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ ព័ន្ធផ្សេងទៀត ។

៧. នៅពេលដែលគណៈកម្មការបានពិនិត្យបញ្ហាសព្វគ្រប់ហើយ យ៉ាងយូរ ១២ខែ ក្រោយពីការសិក្សាបញ្ហាចប់ គណៈកម្មការ ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ទៅប្រធាន គណៈកម្មាធិការ ដើម្បីឆ្លើយឆ្លងទៅរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ៖

(ក) បើគណៈកម្មការមិនអាចបញ្ចប់ការពិនិត្យបញ្ហា ក្នុងរយៈពេល១២ខែ ទេ គណៈកម្មការ ត្រូវកម្រិតរបាយការណ៍ ត្រឹមតែជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍សង្ខេប ស្តីពីស្ថានភាពនៃការពិនិត្យបញ្ហាតែប៉ុណ្ណោះ។

(ខ) ផ្អែកលើការគោរពសិទ្ធិមនុស្សដូចបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងកតិកាសញ្ញា នេះ បើដំណោះស្រាយស្រុះស្រួលគ្នាលើបញ្ហា អាចធ្វើបានសម្រេចហើយ នោះ គណៈកម្មការ ត្រូវកម្រិតរបាយការណ៍របស់ខ្លួន ត្រឹមតែជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍សង្ខេប លើអង្គហេតុ និងដំណោះស្រាយដែលសម្រេចបាន ។

(គ) បើដំណោះស្រាយ តាមលក្ខខណ្ឌ នៃអនុកថាខណ្ឌ(ខ) មិនអាច សម្រេចបានទេ រចាយការណ៍របស់គណៈកម្មការ ត្រូវបង្ហាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានលើគ្រប់ ចំណុចនៃអង្គហេតុទាក់ទងនឹងបញ្ហានានា រវាងរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ និងបង្ហាញយោបល់ ស្តីពីលទ្ធភាពដៃដំណោះស្រាយស្រុះស្រួលគ្នាលើបញ្ហា។ រចាយការណ៍នេះ ត្រូវមាន ផងដែរនូវការផ្តល់យោបល់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងសំណុំរឿងទាំងមូលនៃការផ្តល់ យោបល់ផ្ទាល់មាត់ដោយភាគីពាក់ព័ន្ធ ។

(ឃ) បើរចាយការណ៍របស់គណៈកម្មការ បានដាក់ជូន ស្របតាមអនុកថា ខណ្ឌ(គ) ខាងលើនោះ រដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ត្រូវជំរាបទៅប្រធាននៃគណៈកម្មាធិការ ក្នុងរយៈពេល៣ខែ ចាប់ពីថ្ងៃបានទទួលរចាយការណ៍ ថាតើព្រមទទួលឬមិនព្រមទទួល អត្ថន័យនៃរចាយការណ៍របស់គណៈកម្មការ ។

៨. បទបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ មិនចំពោះដល់មុខការរបស់គណៈកម្មាធិការ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៤១ ឡើយ ។

៩. ចំណាយទាំងអស់របស់សមាជិកគណៈកម្មការ ត្រូវបែងចែកស្មើគ្នារវាង រដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ស្របតាមការប៉ាន់ស្មាន ដែលកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិការអង្គការ សហប្រជាជាតិ ។

១០. ប្រសិនបើចាំបាច់ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវមាន សិទ្ធិចំណាយជូន ទៅលើសមាជិកគណៈកម្មការ មុនមានសំណងពីរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ស្របតាមកថាខណ្ឌ៩ នៃមាត្រានេះ ។

មាត្រា ៤៣

សមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការ និងគណៈកម្មការសម្រុះសម្រួលចំពោះកិច្ចដែល តែងតាំង ស្របតាមមាត្រា៤២ មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់សម្ភារៈរូបវន្ត មានបុព្វសិទ្ធិ និង អភ័យឯកសិទ្ធិនៃអ្នកជំនាញការ ក្នុងបេសកកម្មរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដូចមាន

ចែងក្នុងផ្នែកពាក់ព័ន្ធ នៃអនុសញ្ញាស្តីអំពីបុព្វសិទ្ធិ និងអភ័យឯកសិទ្ធិរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ។

មាត្រា ៤៤

បទបញ្ញត្តិសម្រាប់អនុវត្តអនុសញ្ញានេះ ត្រូវអនុវត្តដោយមិនត្រូវធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់នីតិវិធីដែលបានចែងក្នុងវិស័យសិទ្ធិមនុស្ស ស្របតាមលិខិតុបករណ៍ផ្សេងៗ និងអនុសញ្ញារបស់សហប្រជាជាតិ និងស្ថាប័នឯកទេសឡើយ ហើយមិនត្រូវរារាំងរដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ ក្នុងការប្រើនីតិវិធីដទៃទៀត ដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះ ស្របតាមកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិទូទៅ ឬពិសេសដែលចងរដ្ឋភាគីឡើយ ។

មាត្រា ៤៥

គណៈកម្មាធិការត្រូវបង្កាន់របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ ស្តីពីសកម្មភាពរបស់ខ្លួនទៅឱ្យមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ តាមរយៈក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច។

ផ្នែកទី ៥

មាត្រា ៤៦

គ្មានបទបញ្ញត្តិណាមួយក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ ត្រូវយកមកបកស្រាយធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់បទបញ្ញត្តិទាំងឡាយ នៃធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ និងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃស្ថាប័នឯកទេសនានា ដែលកំណត់ការទទួលខុសត្រូវរបស់អង្គការនានា នៃសហប្រជាជាតិ និងស្ថាប័នឯកទេស ចំពោះបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងកតិកាសញ្ញានេះឡើយ ។

មាត្រា ៤៧

គ្មានបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃកតិកាសញ្ញានេះ ត្រូវយកមកបកស្រាយ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិពិភពលោករបស់ប្រជាជាតិទាំងអស់ ក្នុងការអាស្រ័យផល និងប្រើប្រាស់ពេញលេញ និងដោយសេរីនូវភាពទ្រព្យ និងធនធានធម្មជាតិរបស់ខ្លួនឡើយ ។

ផ្នែកទី ៦

មាត្រា ៤៨

១. កតិកាសញ្ញានេះ ត្រូវបើកចំហឱ្យចុះហត្ថលេខាសម្រាប់រដ្ឋសមាជិកសហប្រជាជាតិ ឬសមាជិកនៃស្ថាប័នឯកទេសណាមួយឬជាភាគីនៃលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ឬជារដ្ឋផ្សេងទៀត ដែលត្រូវបានអញ្ជើញដោយមហាសន្និបាតសហប្រជាជាតិ ដើម្បីក្លាយជាភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ ។

២. កតិកាសញ្ញានេះជាកម្មវត្ថុនៃការឱ្យសច្ចាប័ន។ លិខិតុបករណ៍ឱ្យសច្ចាប័នត្រូវតែកំណត់ទុកនៅនឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

៣. កតិកាសញ្ញានេះ ត្រូវបើកចំហឱ្យរដ្ឋទាំងអស់ចូលជាសមាជិក ដូចចែងក្នុងកថាខណ្ឌ១ នៃមាត្រានេះ ។

៤. ការចូលជាសមាជិក ត្រូវធ្វើឡើងដោយការតំណល់លិខិតុបករណ៍សុំចូលជាសមាជិក នៅនឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

៥. អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវជូនដំណឹងដល់រដ្ឋទាំងអស់ដែលបានចុះហត្ថលេខាលើកតិកាសញ្ញានេះឬដែលបានចូលជាសមាជិកនៃកតិកាសញ្ញានេះអំពីការតំណល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសច្ចាប័ន ឬលិខិតុបករណ៍សុំចូលជាសមាជិក ។

មាត្រា ៤៩

១. កតិកាសញ្ញានេះចូលជាធរមានក្នុងរយៈពេល៣ខែ ក្រោយពីកាលបរិច្ឆេទនៃការតំណល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសច្ចាប័ន ឬលិខិតុបករណ៍សុំចូលជាសមាជិកទី៣៥ នៅនឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

២. ចំពោះរដ្ឋដែលឱ្យសច្ចាប័ន ឬសុំចូលជាសមាជិក នៃកតិកាសញ្ញានេះ

បន្ទាប់ពីសមាជិកទី៣៥ កតិកាសញ្ញានេះនឹងចូលជាធរមានក្នុងរយៈពេល៣ខែ ក្រោយ ពីកាលបរិច្ឆេទ នៃការតំកល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសច្ចាប័ន ឬលិខិតុបករណ៍សុំចូលជា សមាជិករបស់រដ្ឋនោះ ។

មាត្រា ៥០

បទបញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញានេះ ត្រូវអនុវត្តលើគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់នៃរដ្ឋសហព័ន្ធ ដោយគ្មានការកម្រិត ឬលើកលែងឡើយ ។

មាត្រា ៥១

១. រដ្ឋភាគីណាមួយនៃកតិកាសញ្ញានេះ អាចស្នើធ្វើវិសោធនកម្ម និងដាក់ សេចក្តីស្នើនោះជូនអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ។ អគ្គលេខាធិការអង្គការ សហប្រជាជាតិ ត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីស្នើវិសោធនកម្មនេះ ទៅរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញា នេះ ដោយសុំឱ្យរដ្ឋភាគីបញ្ជាក់ថា តើយល់ព្រមឱ្យមានសន្និសីទនៃរដ្ឋភាគីទាំងអស់ ដើម្បីពិនិត្យ និងបោះឆ្នោតលើសេចក្តីស្នើវិសោធនកម្មឬទេ ។ ក្នុងករណីមានសម្តែង ១ភាគ៣យ៉ាងតិចនៃរដ្ឋភាគីទាំងអស់ ប្រកាសយល់ព្រមឱ្យមានសន្និសីទ អគ្គលេខា ធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវកោះប្រជុំសន្និសីទ ក្រោមការឧបត្ថម្ភរបស់អង្គការ សហប្រជាជាតិ។ គ្រប់វិសោធនកម្មដែលអនុម័តដោយមតិភាគច្រើននៃរដ្ឋភាគីវត្តមាន និងបោះឆ្នោតក្នុងសន្និសីទ ត្រូវដាក់ជូនមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ដើម្បី សុំការយល់ព្រម ។

២. វិសោធនកម្មទាំងនេះ នឹងចូលជាធរមាន នៅពេលទទួលបានការយល់ ព្រមពីមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ និងទទួលបានការអនុម័ត ដោយមតិភាគ ច្រើន២ភាគ៣ នៃរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ ស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ រដ្ឋនីមួយៗ ។

៣. នៅពេលដែលវិសោធនកម្មទាំងនោះចូលជាធរមានហើយ វិសោធនកម្មទាំងនោះ នឹងក្លាយជាកាតព្វកិច្ចសម្រាប់រដ្ឋភាគីដែលព្រមទទួលយកវិសោធនកម្មទាំងនោះ ឯរដ្ឋភាគីផ្សេងទៀតដែលមិនបានទទួលយល់ព្រម ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមបទបញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញានេះ និងវិសោធនកម្មមុនៗ ដែលខ្លួនបានព្រមទទួលយករួចហើយ ។

មាត្រា ៥២

ក្រៅពីការជូនដំណឹងទាំងឡាយដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខណ្ឌ៤នៃមាត្រា៤៤ អគ្គលេខាធិការ អង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវជម្រាបជូនរដ្ឋទាំងឡាយ ស្របតាមកថាខណ្ឌ១ នៃមាត្រានេះ ផ្លូវ ៖

(ក) ការចុះហត្ថលេខា ការឱ្យសច្ចាប័ន និងការសុំចូលជាសមាជិក យោងតាមមាត្រា៤៨ ។

(ខ) កាលបរិច្ឆេទ នៃការចូលជាធរមាន នៃកតិកាសញ្ញានេះ យោងតាមមាត្រា៤៩ និងកាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមាននៃវិសោធនកម្មទាំងឡាយ យោងតាមមាត្រា៥១ ។

មាត្រា ៥៣

១. កតិកាសញ្ញានេះដែលមានអត្ថបទជាភាសាចិន អង់គ្លេស បារាំង រុស្ស៊ី និងអេស្ប៉ាញ មានតម្លៃស្មើគ្នា និងត្រូវតែកល់ទុកនៅប័ណ្ណសារដ្ឋានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ។

២. អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវបញ្ជូនច្បាប់ចម្លងនៃកតិកាសញ្ញានេះ ដោយមានបញ្ជាក់ការចម្លងតាមច្បាប់ដើម ជូនដល់រដ្ឋទាំងឡាយ យោងតាមមាត្រា៤៨ ។

**ពិធីសារបន្ថែមទី១ លើកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និង
សិទ្ធិនយោបាយ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលយកតិកាវិធីបណ្តឹងបុគ្គល**

ត្រូវបានអនុម័ត និងបើកឱ្យចុះហត្ថលេខា ផ្តល់សច្ចាប័ន និងចូលជាសមាជិក ដោយ
លេចក្តីសម្រេចមិត្តរស់មហាសន្និបាតលេខ២២០០A (XXI) ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៦
ចូលជាធរមានថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ស្របតាមមាត្រា៩

រដ្ឋភាគីនៃពិធីសារនេះ

យល់ឃើញថា ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងទៀត នូវការសម្រេចមិនដៅនៃកតិកា
សញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ (ពិធីនេះតទៅហៅត្រឹមថា កតិកា
សញ្ញា) និងការអនុវត្តន៍បទបញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញា វាជាការសមស្របក្នុងការធ្វើឱ្យ
គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ដែលបង្កើតឡើង ស្របតាមផ្នែកទី៤ នៃកតិកាសញ្ញា
(ពិធីនេះតទៅហៅត្រឹមថា គណៈកម្មាធិការ) អាចទទួល និងពិនិត្យបណ្តឹង ដូចថែង
ក្នុងពិធីសារនេះ ពីបុគ្គលទាំងឡាយដែលអះអាងថា ជាជនរងគ្រោះនៃការរំលោភ
សិទ្ធិណាមួយ ដូចថែងក្នុងកតិកាសញ្ញា ។

បានព្រមព្រៀងគ្នាដូចតទៅ ៖

មាត្រា ១

រដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញា ដែលក្លាយជាភាគីនៃពិធីសារនេះ ទទួលស្គាល់សមត្ថ
កិច្ចរបស់គណៈកម្មាធិការ ក្នុងការទទួល និងពិនិត្យបណ្តឹង ពីបុគ្គលស្ថិតក្រោមដែន
សមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនដែលអះអាងថាជាជនរងគ្រោះនៃការរំលោភពីរដ្ឋភាគីនោះ ទៅលើ
សិទ្ធិណាមួយ ដូចថែងនៅក្នុងកតិកាសញ្ញា។ គ្មានបណ្តឹងណាមួយ ត្រូវទទួលដោយ
គណៈកម្មាធិការទេ បើបណ្តឹងនោះទាក់ទងនឹងរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញាដែលមិនមែន
ជាភាគីនៃពិធីសារនេះ ។

មាត្រា ២

ស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃមាត្រា១ បុគ្គលទាំងឡាយដែលអះអាងថា សិទ្ធិណាមួយរបស់ពួកគេ ដូចបានរៀបរាប់នៅក្នុងកតិកាសញ្ញា ត្រូវរងការរំលោភ និងបានប្រើអស់នូវការដោះស្រាយដែលមាននៅក្នុងប្រទេស អាចដាក់បណ្តឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជូនគណៈកម្មាធិការដើម្បីពិនិត្យ ។

មាត្រា ៣

គណៈកម្មាធិការ ត្រូវចាត់ទុកមិនអាចទទួលយកនូវរាល់បណ្តឹងក្រោមពិធីសារនេះ ដែលជាបណ្តឹងអនាមិក ឬដែលគណៈកម្មាធិការចាត់ទុកថា ជាការរំលោភសិទ្ធិដាក់ពាក្យបណ្តឹង ឬចាត់ទុកថាមានវិសមិតភាពនឹងបទបញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញា ។

មាត្រា ៤

១. ពាក់ព័ន្ធនឹងបទបញ្ញត្តិនៃមាត្រា៣ គណៈកម្មាធិការ ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានអំពីបណ្តឹងណាមួយដែលដាក់ជូនខ្លួនស្របតាមពិធីសារនេះ ដល់រដ្ឋភាគីនៃពិធីសារនេះ ដែលជាប់ទោទពិការរំលោភបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃកតិកាសញ្ញា ។

២. ក្នុងរយៈពេល៦ខែ រដ្ឋដែលទទួលព័ត៌មាននេះ ត្រូវដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការ នូវការពន្យល់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬសេចក្តីថ្លែងការណ៍បំភ្លឺអំពីបញ្ហា និងការដោះស្រាយ ប្រសិនបើមាន ដែលរដ្ឋនោះអាចធ្វើ ។

មាត្រា ៥

១. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវពិនិត្យបណ្តឹងដែលទទួលបាន ស្របតាមពិធីសារនេះ ដោយយកមកគិត នូវរាល់ព័ត៌មានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលផ្តល់មកឱ្យខ្លួនដោយបុគ្គល និងដោយរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ។

២. គណៈកម្មាធិការ មិនត្រូវពិនិត្យបណ្តឹងណាមួយពីបុគ្គលណាម្នាក់ លើកលែងតែគណៈកម្មាធិការប្រាកដថា៖

(ក) បញ្ហាដែលនោះ មិនមានការពិនិត្យតាមនីតិវិធី នៃការស៊ើបអង្កេត ឬការដោះស្រាយអន្តរជាតិផ្សេងទៀត ។

(ខ) បុគ្គលនោះ បានប្រើអស់នូវការដោះស្រាយដែលមាននៅក្នុងប្រទេស។ វិធាននេះនឹងមិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេ បើនីតិវិធីនៃការដោះស្រាយបន្តយូរហួសហេតុ។

៣. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវរៀបចំសម័យប្រជុំរបស់ខ្លួនដោយសម្ងាត់ នៅពេល ពិនិត្យបណ្តឹង ស្របតាមពិធីសារនេះ ។

៤. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបញ្ជូនការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនទៅរដ្ឋភាគី និង បុគ្គលពាក់ព័ន្ធ ។

មាត្រា ៦

គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបញ្ជូនទៅក្នុងរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ខ្លួន ស្របតាម មាត្រា៤៥ នៃកតិកាសញ្ញានូវសេចក្តីសង្ខេបនៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួនក្រោមពិធីសារនេះ។

មាត្រា ៧

ទំរង់ដល់ការសម្រេចបាន នូវទិសដៅ នៃសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ១៥១៤ (XV) អនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦០ ស្តីពីសេចក្តីប្រកាសផ្តល់ឯករាជ្យដល់ប្រទេស និងប្រជាជាតិក្រោមអាណានិគម បទ បញ្ញត្តិនៃពិធីសារនេះ ជាដាច់ខាតមិនអាចកម្រិតសិទ្ធិប្តឹងទាមទារ ដែលផ្តល់ឱ្យដល់ ប្រជាជាតិទាំងនេះ ដោយធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ និងអនុសញ្ញានិយមិកបករណ៍ អន្តរជាតិផ្សេងទៀត ក្រោមអង្គការសហប្រជាជាតិ និងស្ថាប័នឯកទេសរបស់អង្គការ សហប្រជាជាតិឡើយ ។

មាត្រា ៨

១. ពិធីសារនេះ បើកចំហឱ្យរដ្ឋបាលលេខីនៃកតិកាសញ្ញាចុះហត្ថលេខា ។

២. ពិធីសារនេះត្រូវជាកម្មវត្ថុនៃការឱ្យសម្លាប់និងដោយរដ្ឋដែលបានឱ្យសម្លាប់និង ប្តូរចូលជាសមាជិកនៃកតិកាសញ្ញា។ លិខិតុបករណ៍ឱ្យសម្លាប់និង ត្រូវតែកំណត់ទុកនៅ នឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

៣. ពិធីសារនេះ ត្រូវបើកឱ្យចូលជាសមាជិកដោយរដ្ឋ ដែលបានឱ្យសម្លាប់និង ប្តូរចូលជាសមាជិកនៃកតិកាសញ្ញា ។

៤. ការសុំចូលជាសមាជិក មានអនុភាព ដោយការដាក់តំកល់លិខិតុបករណ៍ សុំចូលជាសមាជិក នៅនឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

៥. អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានដល់រដ្ឋបុគ្គលនីមួយៗ នៃពិធីសារនេះ ឬរដ្ឋសមាជិកនៃពិធីសារនេះ អំពីការតំកល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសម្លាប់និង ប្តូរចូលជាសមាជិក ។

មាត្រា ៩

១. ស្របតាមការចូលជាធរមាននៃកតិកាសញ្ញា ពិធីសារនេះ ត្រូវចូលជា ធរមានក្នុងរយៈពេល៣ខែ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការតំកល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសម្លាប់និង ប្តូរចូលជាសមាជិកទី១០ នៅនឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

២. ចំពោះរដ្ឋនីមួយៗ ដែលឱ្យសម្លាប់និងលើពិធីសារនេះ ប្តូរចូលជាសមាជិកនៃ ពិធីសារនេះ បន្ទាប់ពី ការតំកល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសម្លាប់និង ឬលិខិតុបករណ៍ចូលជា សមាជិកទី១០ ពិធីសារនេះ ត្រូវចូលជាធរមានក្នុងរយៈពេល៣ខែ បន្ទាប់ពីកាល បរិច្ឆេទដែលរដ្ឋនីមួយៗ ដាក់តំកល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសម្លាប់និង ឬលិខិតុបករណ៍ចូលជា សមាជិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១០

បទបញ្ជាគ្លីម៉ាងឡាយ នៃពិធីសារនេះ ត្រូវអនុវត្តលើគ្រប់ផ្នែកនៃរដ្ឋសហព័ន្ធ ដោយគ្មានការដាក់កម្រិតព្រំដែន ឬការលើកលែងឡើយ ។

មាត្រា ១១

១. រដ្ឋភាគីនៃពិធីសារនេះអាចស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្ម និងបញ្ជូនសេចក្តីស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្មនេះ ជូនទៅអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ។ នៅពេលនោះអគ្គលេខាធិការ ត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្ម ជូនទៅរដ្ឋភាគីនៃពិធីសារនេះ ដោយសុំឱ្យរដ្ឋភាគីបញ្ជាក់ថា តើយល់ព្រមឱ្យមានសន្និសីទនៃរដ្ឋភាគីទាំងអស់ ដើម្បីពិនិត្យ និងបោះឆ្នោតលើសេចក្តីស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្មឬទេ។ ក្នុងករណីមានសម្តែង ១ភាគ៣ យ៉ាងតិចនៃរដ្ឋភាគីទាំងអស់ ប្រកាសយល់ព្រមឱ្យមានសន្និសីទ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវកោះប្រជុំសន្និសីទ ក្រោមការឧបត្ថម្ភរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ។ គ្រប់វិសោធនកម្មដែលអនុម័តដោយមតិភាគច្រើននៃរដ្ឋភាគីវត្តមាន និងបោះឆ្នោតក្នុងសន្និសីទ ត្រូវដាក់ជូនមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ដើម្បីសុំការយល់ព្រម ។

២. វិសោធនកម្មទាំងនេះ នឹងចូលជាធរមាន នៅពេលទទួលបានការយល់ព្រមពីមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ និងទទួលបានការអនុម័ត ដោយមតិភាគច្រើន២ភាគ៣ នៃរដ្ឋភាគីនៃពិធីសារនេះ ស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់រដ្ឋនីមួយៗ ។

៣. នៅពេលវិសោធនកម្មទាំងនោះ ចូលជាធរមានហើយ វិសោធនកម្មទាំងនោះនឹងក្លាយជាកាតព្វកិច្ចសម្រាប់រដ្ឋភាគី ដែលព្រមទទួលយកវិសោធនកម្មទាំងនោះ រីឯរដ្ឋភាគីផ្សេងទៀតដែលមិនបានទទួលយល់ព្រម ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមបទបញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញានេះ និងវិសោធនកម្មមុនៗ ដែលខ្លួនបានព្រមទទួលយករួចហើយ ។

មាត្រា ១២

១. រដ្ឋភាគី អាចប្រកាសដកខ្លួនចេញពីពិធីសារនេះបានគ្រប់ពេល ដោយការ

ជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ទៅអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។ ការប្រកាសដកខ្លួននេះ ចូលជាធរមានក្នុងរយៈពេល៣ខែ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទ ដែលអគ្គលេខាធិការទទួលបានការជូនដំណឹង ។

២. ការប្រកាសដកខ្លួន មិនប៉ះពាល់ដល់ការបន្តអនុវត្តបទបញ្ញត្តិ នៃពិធីសារនេះ លើបណ្តឹងដែលដាក់ជូនស្របតាមមាត្រា២ មុនកាលបរិច្ឆេទចូលជាធរមាននៃការប្រកាសដកខ្លួនឡើយ ។

មាត្រា ១៧

ដោយមិនគិតដល់ការជូនដំណឹង ដែលធ្វើឡើងស្របតាមមាត្រា៨ កថាខណ្ឌ៥ នៃពិធីសារនេះ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវជូនដំណឹងដល់រដ្ឋទាំងអស់ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៤៨ កថាខណ្ឌ១នៃកតិកាសញ្ញាអំពីព័ត៌មានលំអិតខាងក្រោម៖

- (ក) ហត្ថលេខា ការឱ្យសច្ចាប័ន និងការចូលជាសមាជិកស្របតាមមាត្រា៨
- (ខ) កាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមាននៃពិធីសារនេះ ស្របតាមមាត្រា៩ និងកាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមាននៃវិសោធនកម្ម ស្របតាមមាត្រា១១ ។
- (គ) ការប្រកាសដកខ្លួន ស្របតាមមាត្រា១២ ។

មាត្រា ១៨

១. ពិធីសារនេះដែលមានអត្ថបទជាភាសាចិន អង់គ្លេស បារាំង រុស្ស៊ី និងអេស្ប៉ាញ មានតម្លៃស្មើគ្នាត្រូវតែកំលែកនៅប្រៃសណីយ៍នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ។

២. អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវបញ្ជូនច្បាប់ចម្លងនៃកតិកាសញ្ញានេះ ដោយមានបញ្ជាក់ការចម្លងតាមច្បាប់ដើម ទៅរដ្ឋទាំងឡាយ ដែលមានយោងក្នុងមាត្រា៤៨ នៃកតិកាសញ្ញា ។

ពិធីសារបន្ថែមទីពីរ លើកកិច្ចការសញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និង
សិទ្ធិនយោបាយ ពាក់ព័ន្ធនឹងការលុបបំបាត់ទោសប្រហារជីវិត

ត្រូវបានអនុម័ត និងប្រកាសដោយសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់មហាសន្និបាតលេខ៤៤/១២៨
ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៩

រដ្ឋភាគីនៃពិធីសារនេះ

ភ្ញីថា ការលុបបំបាត់ទោសប្រហារជីវិត នាំឱ្យសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស
កាន់តែប្រសើរឡើង និងនាំឱ្យសិទ្ធិមនុស្ស មានការអភិវឌ្ឍន៍ជាលំដាប់ ។

រំលឹកឡើងវិញ នូវមាត្រា៣ នៃសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ដែល
អនុម័តនៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៤៨ និងមាត្រា៦ នៃកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិ
ពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ដែលអនុម័តនៅថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៦ ។

កត់សំគាល់ថា មាត្រា៦ នៃកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិ
នយោបាយ បាននិយាយយោងអំពីការលុបបំបាត់ទោសប្រហារជីវិត ដោយពាក្យសំដី
សង្កត់ធ្ងន់លើការបង្កើត ឱ្យមានការលប់ចោលនេះ ។

ភ្ញីជាក់ថា រាល់វិធានការលុបបំបាត់ទោសប្រហារជីវិត ត្រូវចាត់ទុកថាជា
ការរីកចម្រើននៃការអស់យល់ឃើញនៃសិទ្ធិរបស់រាជានុរាជ ។

មានបំណងយ៉ាងខ្លាំង ធ្វើការសន្យាជាអន្តរជាតិតាមរយៈនេះ ដើម្បីលុបបំបាត់
ទោសប្រហារជីវិត ។

បានព្រមព្រៀងគ្នាដូចតទៅ ៖

មាត្រា ១

១. គ្មានជនណាម្នាក់ ស្ថិតក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចរដ្ឋភាគីនៃពិធីសារនេះ ត្រូវ
ប្រហារជីវិតឡើយ ។

២. រដ្ឋភាគីនីមួយៗ ត្រូវចាត់វាលវិធានការចាំបាច់ ដើម្បីលុបបំបាត់ទោស
ប្រហារជីវិត ក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ២

១. ពិធីសារនេះ មិនអនុញ្ញាតឱ្យមានលក្ខខណ្ឌណាមួយឡើយ លើកលែងតែ
លក្ខខណ្ឌលើកឡើង នៅពេលឱ្យសច្ចាប័ន ឬចូលជាសមាជិក ដែលមានចែងអំពីការ
ដាក់ទោសប្រហារជីវិតក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ចំពោះទោសឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរបំផុតខាង
យោធា ដែលប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ។

២. រដ្ឋភាគីដែលស្នើលក្ខខណ្ឌបែបនេះនៅពេលឱ្យសច្ចាប័នឬចូលជាសមាជិក
ត្រូវធ្វើជូនអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ នូវបទបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធក្នុងច្បាប់ជាតិ
របស់ខ្លួន ដែលអនុវត្តក្នុងពេលសង្គ្រាម ។

៣. រដ្ឋភាគីដែលដាក់លក្ខខណ្ឌបែបនេះ ត្រូវជំរាបជូនអគ្គលេខាធិការអង្គការ
សហប្រជាជាតិ អំពីការចាប់ផ្តើម និងការបញ្ចប់ស្ថានភាពសង្គ្រាមនៅលើទឹកដីរបស់
ខ្លួន ។

មាត្រា ៣

រដ្ឋភាគីនៃពិធីសារនេះ ត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងរបាយការណ៍ ដែលដាក់ជូនគណៈ
កម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ស្របតាមមាត្រា៤០នៃកតិកាសញ្ញា នូវព័ត៌មានស្តីពីវិធានការ
ដែលខ្លួនបានអនុម័ត ដើម្បីផ្តល់អនុភាពដល់ពិធីសារនេះ ។

មាត្រា ៤

ចំពោះរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញា ដែលបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ស្របតាម
មាត្រា៤១ សមត្ថកិច្ចគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ក្នុងការទទួល និងពិនិត្យបណ្តឹង

ត្រូវពង្រីកដល់បទបញ្ញត្តិនៃពិធីសារនេះ នៅពេលរដ្ឋភាគីមួយអះអាងថា រដ្ឋភាគីមួយ ទៀត មិនបំពេញភាគព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន លើកលែងតែរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ បានធ្វើសេចក្តី ថ្លែងការណ៍ផ្ទុយ នៅពេលឱ្យសច្ចាប័ន ឬចូលជាសមាជិក ។

មាត្រា ៥

ចំពោះរដ្ឋភាគីនៃពិធីសារបន្ថែមទី១ លើកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ដែលអនុម័តនៅថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៦ សមត្ថកិច្ចរបស់គណៈ កម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ក្នុងការទទួល និងពិនិត្យបណ្តឹងពីបុគ្គល ដែលស្ថិតនៅក្រោម ដែនសមត្ថកិច្ចរបស់រដ្ឋភាគី ត្រូវពង្រីកដល់បទបញ្ញត្តិនៃពិធីសារនេះ លើកលែងតែរដ្ឋ ភាគីពាក់ព័ន្ធ បានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ផ្ទុយនៅពេលផ្តល់សច្ចាប័នឬចូលជាសមាជិក។

មាត្រា ៦

- ១. បទបញ្ញត្តិនៃពិធីសារនេះត្រូវអនុវត្តជាបទបញ្ញត្តិបន្ថែមលើកតិកាសញ្ញា។
- ២. ដោយមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់លទ្ធភាព នៃការដាក់លក្ខខណ្ឌ ស្របតាម មាត្រា២ នៃពិធីសារនេះ សិទ្ធិដែលធានាក្នុងមាត្រា១ កថាខណ្ឌ១ នៃពិធីសារនេះ មិនត្រូវជាកម្មវត្ថុនៃការធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិណាមួយ ក្រោមមាត្រា៤នៃកតិកាសញ្ញាឡើយ។

មាត្រា ៧

- ១. ពិធីសារនេះ ត្រូវបើកចំហឱ្យរដ្ឋហត្ថលេខិនៃកតិកាសញ្ញា ចុះហត្ថលេខា។
- ២. ពិធីសារនេះ គឺជាកម្មវត្ថុនៃការឱ្យសច្ចាប័នដោយរដ្ឋដែលបានឱ្យសច្ចាប័ន ដល់កតិកាសញ្ញា ឬបានចូលជាសមាជិកនៃកតិកាសញ្ញា។ លិខិតុបករណ៍ឱ្យសច្ចាប័ន ត្រូវតែកល់ទុក នៅនឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។
- ៣. ពិធីសារនេះ ត្រូវបើកឱ្យចូលជាសមាជិកដោយរដ្ឋ ដែលបានឱ្យសច្ចាប័ន ដល់កតិកាសញ្ញា ឬបានចូលជាសមាជិកនៃកតិកាសញ្ញា ។

៤. ការចូលជាសមាជិក ត្រូវធ្វើតាមរយៈ ការតំកល់លិខិតុបករណ៍ចូលជាសមាជិក នៅនឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

៥. អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវជូនព័ត៌មានទៅរដ្ឋទាំងអស់ ដែលចុះហត្ថលេខាលើពិធីសារនេះ ឬចូលជាសមាជិកនៃពិធីសារនេះ អំពីការតំកល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសម្រាប់ ឬការចូលជាសមាជិក ។

មាត្រា ៨

១. ពិធីសារនេះ ត្រូវចូលជាធរមានក្នុងរយៈពេល៣ខែ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការតំកល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសម្រាប់ និងចូលជាសមាជិកទី១០ នៅនឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

២. ចំពោះរដ្ឋនីមួយៗ ដែលឱ្យសម្រាប់ដល់ពិធីសារនេះ ឬចូលជាសមាជិកនៃពិធីសារនេះ បន្ទាប់ពីការតំកល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសម្រាប់ ឬលិខិតុបករណ៍ចូលជាសមាជិកទី១០នៃពិធីសារនេះ ត្រូវចូលជាធរមាន ក្នុងរយៈពេល៣ខែ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការតំកល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសម្រាប់ ឬលិខិតុបករណ៍ចូលជាសមាជិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ៩

បទបញ្ញត្តិនៃពិធីសារនេះ ត្រូវអនុវត្តលើគ្រប់ផ្នែកនៃរដ្ឋសហព័ន្ធ ដោយគ្មានការដាក់កម្រិតព្រំដែន ឬការលើកលែងឡើយ ។

មាត្រា ១០

អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវជូនដំណឹងទៅរដ្ឋទាំងអស់ ដូចចែងក្នុងមាត្រា៤៨ កថាខណ្ឌ១ នៃកតិកាសញ្ញា នូវព័ត៌មានលំអិតខាងក្រោម៖

(ក) លក្ខខណ្ឌ បណ្តឹង និងការជូនដំណឹងស្របតាមមាត្រា២នៃពិធីសារនេះ

(ខ) សេចក្តីផ្តើមការណ៍ដែលធ្វើស្របតាមមាត្រា៤ ឬ៥ នៃពិធីសារនេះ ។

(គ) ការចុះហត្ថលេខា ការឱ្យសច្ចាប័ន និងការចូលជាសមាជិក ស្របតាមមាត្រា៧ នៃពិធីសារនេះ ។

(ឃ) កាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមាននៃពិធីសារនេះស្របតាមមាត្រា៨។

មាត្រា ១១

១. ពិធីសារនេះដែលមានអត្ថបទជាភាសាអារ៉ាប់ ចិន អង់គ្លេស ពារាំង រុស្ស៊ី និងអេស្ប៉ាញ មានតម្លៃស្មើគ្នា ត្រូវតែកល់ទុកក្នុងប័ណ្ណសារដ្ឋាននៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

២. អត្ថលេខាវិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវបញ្ជូនច្បាប់ចម្លងនៃកតិកាសញ្ញានេះ ដោយមានបញ្ជាក់ការចម្លងតាមច្បាប់ដើម ទៅរដ្ឋទាំងឡាយដែលមានយោងក្នុងមាត្រា៤៨ នៃកតិកាសញ្ញា ។

